

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

**ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ**

ΟΜΑΔΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Πρόγραμμα «Ανατολική Μακεδονία και Θράκη» 2021-2027

**Κείμενο Βασικών Αρχών
(Concept Paper)**

1η Έκδοση / Ιούνιος 2021

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πλαίσιο Σχεδιασμού	5
1. Η Περιφέρεια ΑΜΘ	8
1.1 Γεωγραφικά και λοιπά χαρακτηριστικά	8
1.2 Δημογραφία – Εκπαίδευση – Απασχόληση	10
1.3 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν	12
1.4 Παραγωγικοί τομείς	13
2. Προτεραιότητες Περιφέρειας ΑΜΘ	18
2.1 Όραμα	18
2.2 Κύριες Στρατηγικές Κατευθύνσεις ανά Στόχο Πολιτικής	19
2.3 Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος	22
3. Η αρχιτεκτονική του Προγράμματος	23
4. Δείκτες εκροών και αποτελέσματος	52
4.1 Δείκτες Εκροών ΕΤΠΑ	52
4.2 Δείκτες Αποτελέσματος ΕΤΠΑ	56
4.3 Δείκτες Εκροών Στόχου Πολιτικής 4 (ΕΚΤ+)	60
4.4 Δείκτες Αποτελέσματος Στόχου Πολιτικής 4 (ΕΚΤ+)	62
5. Χρηματοδοτικό Σχέδιο	65
6. Συνέργεια - συμπληρωματικότητα με Τομεακά Προγράμματα και άλλες χρηματοδοτικές πηγές	68
7. Αναγκαίοι Όροι	72
8. Εφαρμογή της Αρχής της Εταιρικής Σχέσης	78
9. Πληροφόρηση και Επικοινωνία	79
10. Βασικά προβλήματα-εμπόδια κατά την υλοποίηση των στόχων και προτεραιοτήτων της στρατηγικής της Π-ΑΜΘ την περίοδο 2014-2020 ανά Στόχο Πολιτικής	80
11. Παράρτημα	85
1. ΔΟΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Π-ΑΜΘ 2021-2027	
2. <u>ΠΙΝΑΚΕΣ</u>	
Πίνακας 1: Πληθυσμιακή εξέλιξη 2015-2020	
Πίνακας 2: % συμμετοχή Περιφερειακών Ενοτήτων στο συνολικό πληθυσμό της Π-ΑΜΘ	
Πίνακας 3: Δείκτης γήρανσης (πληθυσμός 65+/πληθυσμό 0-14 ετών)	
Πίνακας 4 : Επίπεδο εκπαίδευσης ανά Περιφέρεια, 2019	
Πίνακας 5: Άτομα ηλικίας 18-24 ετών που εγκαταλείπουν νωρίς την εκπαίδευση	
Πίνακας 6: Εξέλιξη απασχόλησης ανά Περιφέρεια 2014-2019	
Πίνακας 7: % διάθρωσης απασχόλησης εργατικού δυναμικού ανά κλάδο και Περιφέρεια	
Πίνακας 8: Διαχρονική εξέλιξη ανεργίας (% επί του εργατικού δυναμικού)	
Πίνακας 9: Ποσοστό ανεργίας ανά Περιφέρεια, Δ' Τρίμηνο 2020	
Πίνακας 10: Εξέλιξη ανεργίας, νεανικής ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας 2018,2019	
Πίνακας 11: Περιφέρειες ΕΕ με υψηλότερο % μακροχρόνιας ανεργίας -2019	
Πίνακας 12: Ποσοστό ανεργίας ατόμων ηλικίας 15-24 ετών ανά Περιφέρεια	
Πίνακας 13: Ποσοστό ανεργίας γυναικών ηλικίας 15-74 ετών	
Πίνακας 14: Κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά ΠΕ (σε ευρώ, σε τρέχουσες τιμές)	
Πίνακας 15: Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο 2018	
Πίνακας 16: Παραγωγικότητα ανά παραγωγικό τομέα Περιφέρειας ΑΜΘ	
Πίνακας 17: Πληθυσμός Ρομά ανά Περιφερειακή Ενότητα Περιφέρειας ΑΜΘ	
3. <u>ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ</u>	
Γράφημα 1: Κατανομή υπολογιζόμενου πληθυσμού ανά Περιφέρεια	
Γράφημα 2: Εξέλιξη πληθυσμού Π-ΑΜΘ κατά ομάδες ηλικιών	
Γράφημα 3: Ποσοστό (%) ανεργίας ανά Περιφέρεια	
Γράφημα 4: Ποσοστό (%) ανεργίας ανδρών και γυναικών 15-74 ετών στην Π-ΑΜΘ	
Γράφημα 5: ΑΕΠ ανά Περιφέρεια - 2019	
Γράφημα 6: ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές - αγοραστική δύναμη ανά κάτοικο -2019	
Γράφημα 7: Ποσοστό καινοτόμων επιχειρήσεων στις Ελληνικές Περιφέρειες	
Γράφημα 8: Ελληνικές εξαγωγές ανά Περιφέρεια - 2019	

Γράφημα 9: Εξαγωγές Π-ΑΜΘ ανά κυριότερο κλάδο, Top 5 - 2019
 Γράφημα 10: Ετήσια μεταβολή εξαγωγών ανά Περιφέρεια 2018 - 2019
 Γράφημα 11: Ποσοστό επιχειρήσεων με συμμετοχή σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας
 Γράφημα 12: Προορισμός βιομηχανικών πωλήσεων ανά Περιφέρεια
 Γράφημα 13: Περίοδος κατασκευής κτιρίων ανά Περιφέρεια
 Γράφημα 14: Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ανά Περιφέρεια - 2019
 Γράφημα 15: Ποσοστό συνολικού πληθυσμού Ρομά ανά Περιφέρεια - 2019
 Γράφημα 16: Δείκτης Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας Π-ΑΜΘ 2019

4. ΧΑΡΤΕΣ

Χάρτης 1: Γεωγραφική θέση Περιφέρειας ΑΜΘ
 Χάρτης 2: Ποσοστό (%) ατόμων 18-24 ετών που εγκατέλειψαν πρόωρα εκπαίδευση & κατάρτιση-2019
 Χάρτης 3: Χάσμα απασχόλησης φύλου -2018
 Χάρτης 4: Χάσμα απασχόλησης φύλου - 2019
 Χάρτης 5: Ποσοστό (%) ανεργίας νέων ανά Περιφέρεια - 2019
 Χάρτης 6: Δείκτης παραγωγικότητας εργασίας ανά Περιφέρεια- 2017
 Χάρτης 7: Επιδόσεις καινοτομίας Περιφερειών ΕΕ - 2019
 Χάρτης 8: Επιδόσεις καινοτομίας Ελληνικών Περιφερειών - 2019
 Χάρτης 9: Σημεία και δίκτυα της δράσης Rural Broadband
 Χάρτης 10: Συνολική ευρυζωνική κάλυψη ΝGA αγροτικών περιοχών - 2019
 Χάρτης 11: Συνολική σταθερή ευρυζωνική κάλυψη αγροτικών περιοχών -2019
 Χάρτης 12: Ζώνες δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας – ΥΔ Ανατολικής Μακεδονίας
 Χάρτης 13: Ζώνες δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας – ΥΔ Θράκης
 Χάρτης 14: Περιοχές που έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης 2020
 Χάρτης 15: Γεωγραφική αποτύπωση οικισμών Ρομά
 Χάρτης 16: Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών που συμμετέχουν σε δια βίου μάθηση
 Χάρτης 17: Άτομα που δήλωσαν ότι η παιδική φροντίδα επηρεάζει την απασχόλησή τους

5. ΦΟΡΕΙΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Π-ΑΜΘ 2021-2027

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 1^{ΗΣ} ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Π-ΑΜΘ 2021-2027

ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Ο σχεδιασμός της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 βρίσκει τη χώρα αντιμέτωπη με ανάγκες και προκλήσεις που προκύπτουν από: α) την οικονομική κρίση του 09 με επιπτώσεις έως τις μέρες μας, β) την υγειονομική κρίση του Covid-19 και γ) την μεταναστευτική / προσφυγική κρίση. Το σύνολο των ανωτέρω συνθηκών έχουν πολλαπλές αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομία, την απασχόληση, την κοινωνική συνοχή και την υγεία, διαμορφώνοντας νέες συνθήκες και δεδομένα σε όλους τους τομείς.

Υπό αυτό το πρίσμα, η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Π-ΑΜΘ) διαμορφώνει το επιχειρησιακό της πρόγραμμα για την περίοδο 2021-2027 με στόχο τη στήριξη και επανεκκίνηση της οικονομίας, την προστασία και αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος και των πολιτιστικών πόρων, παράλληλα με την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Με τον τρόπο αυτό επιχειρεί να βελτιώσει τους οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες μειώνοντας την απόσταση της Π-ΑΜΘ από τις επιδόσεις των υπολοίπων Περιφερειών της χώρας, αλλά και το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ταυτόχρονα, ο προγραμματισμός της περιόδου 2021-2027 γίνεται την περίοδο που είναι σε εξέλιξη το τρέχον Επιχειρησιακό Πρόγραμμα το οποίο σημειώνει σημαντικές επιδόσεις και αποτελέσματα, αντιμετωπίζοντας παράλληλα σημαντικά εμπόδια που καθυστέρησαν την εξέλιξή του.

Ως τέτοια εμπόδια αναφέρονται:

1. Η καθυστέρηση στην εξειδίκευση και εφαρμογή του νέου νόμου για τις Δημόσιες Συμβάσεις Έργων Προμηθειών και Υπηρεσιών (Ν.4412/2016).
2. Η καθυστέρηση στον ορισμό Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης για δράσεις Κρατικών Ενισχύσεων.
3. Η καθυστέρηση στην έκδοση θεσμικού πλαισίου για την εξειδίκευση και ενεργοποίηση νέων δράσεων (π.χ. ενεργειακή αναβάθμιση, χωρικός σχεδιασμός, επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Πλημμυρών).
4. Η καθυστέρηση στην άρση ορισμένων αιρεσιμοτήτων όπως αυτή της ψηφιακής πολιτικής και της τιμολογιακής πολιτικής για τις χρήσεις ύδατος.
5. Η δυσκολία και η πολυπλοκότητα της εφαρμογής των Κρατικών Ενισχύσεων.
6. Η περιορισμένη επιχειρησιακή ικανότητα ορισμένων Δικαιούχων και η δυσκολία ωρίμανσης των έργων.

7. Η έλλειψη συντονισμού με το Τομεακό Πρόγραμμα ΕΠΑνΕΚ, ώστε να εξασφαλιστεί η συνέργεια και συμπληρωματικότητα των δράσεων με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ.
8. Οι δυσκολίες στη λειτουργία των Δικαιούχων ως αποτέλεσμα της πανδημίας Covid-19 για διάστημα μεγαλύτερο του έτους.

Σε συνέχεια της 1^{ης} Εγκυκλίου σχεδιασμού του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης ΕΣΠΑ 2021-2027, η Π-ΑΜΘ κατάρτισε σχέδιο πρότασης για τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων του Εταιρικού Συμφώνου για την Ανάπτυξη-ΕΣΠΑ 2021-2027.

Στο πλαίσιο της 2^{ης} Εγκυκλίου διαμορφώθηκε το παρόν κείμενο το οποίο περιλαμβάνει τη συνοπτική περιγραφή της δομής και του περιεχομένου του Επιχειρησιακού Προγράμματος Π-ΑΜΘ 2021-2027, που θα χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+).

Επιπλέον, παρουσιάζεται η λογική της παρέμβασης (intervention logic), στοχεύοντας έτσι στην ενίσχυση της αποδοτικότητας, με τη δημιουργία λογικών συνδέσεων μεταξύ αναπτυξιακών αναγκών και επιλεγμένων ειδικών στόχων και δράσεων, ενώ εκτιμήθηκε, ότι μέρος της στρατηγικής της Περιφέρειας δύναται να λάβει χρηματοδότηση από άλλες πηγές όπως Τομεακά Προγράμματα, Ταμείο Ανάκαμψης, Διασυνοριακά Προγράμματα, καθώς και άλλα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ε.Ε., εθνικούς πόρους.

Επιπλέον, για το σχεδιασμό του ΕΠ Π-ΑΜΘ 2021-2027 λήφθηκαν υπόψη:

- τα ευρωπαϊκά κείμενα και οι κανονισμοί,
- οι εγκύκλιοι σχεδιασμού (1^η και 2^η),
- το υπό διαπραγμάτευση Εθνικό Σχέδιο της Συμφωνίας Εταιρικής Συνεργασίας για την προγραμματική περίοδο 2021-2027 (ΕΣΠΑ 2021-2027),
- οι εθνικές οριζόντιες θεματικές στρατηγικές,
- οι Περιφερειακές Στρατηγικές, τα Περιφερειακά Σχέδια Δράσης ανά θεματικό τομέα,
- το Σχέδιο Ανάκαμψης για την Ελληνική Οικονομία όπου τίθενται οι κύριοι στόχοι για την ανάπτυξη της χώρας, το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025 και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020,
- η μελέτη για την Περιφερειακή Πολιτική της Ελλάδας μετά το 2020, που εκπονήθηκε από τον ΟΟΣΑ και περιλαμβάνει το προφίλ όλων των Ελληνικών Περιφερειών,
- η πορεία υλοποίησης του ΕΠ Π-ΑΜΘ 2014-2020, η υπερδέσμευση του οποίου οδηγεί στη διαμόρφωση ενός εμπροσθοβαρούς Προγράμματος για την περίοδο 2021-2027,

- η δυνατότητα χρηματοδότησης παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης από τα Τομεακά Επιχειρησιακά και άλλα Προγράμματα στο πλαίσιο της συμπληρωματικότητας και των συνεργειών μεταξύ των Προγραμμάτων,
- η διαβούλευση για το σχεδιασμό του Προγράμματος.

Στο πλαίσιο της ενημέρωσης και της διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς και τους πολίτες, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης προχώρησε στη δημιουργία ειδικής ενότητας με τίτλο «ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΕΣΠΑ 2021-2027» στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ ΕΠ Π-ΑΜΘ (www.eydamth.gr) που περιέχει όλο το σχετικό πληροφοριακό-ενημερωτικό υλικό (στόχοι πολιτικής, εθνικά και ευρωπαϊκά κείμενα, σχέδια κανονισμών, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές και σχέδια δράσης, κείμενα σχεδιασμού του ΕΠ Π-ΑΜΘ 2014-2020 και ειδική εφαρμογή για τη διαβούλευση των πολιτών).

Το παρόν σχέδιο αποτελεί κείμενο εργασίας που εξειδικεύεται και εμπλουτίζεται περαιτέρω με τις προτάσεις, θέσεις και απόψεις των εμπλεκόμενων φορέων και οργανισμών, αλλά και με τα ευρήματα και τις προτάσεις που αφορούν στη διαδικασία της διαβούλευσης με την κοινωνία των πολιτών.

1. Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

1.1 Γεωγραφικά και λοιπά χαρακτηριστικά

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Π-ΑΜΘ) βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της χώρας με κύριο χαρακτηριστικό, τη συνοριακή της θέση, καθώς είναι το σύνορο της Ελλάδας με την Τουρκία στα ανατολικά και τη Βουλγαρία στα βόρεια. Αποτελεί την έξοδο της Βαλκανικής στο Αιγαίο, ενώ η Εγνατία οδός που τη διασχίζει, τη συνδέει ταυτόχρονα με την υπόλοιπη Ελλάδα και τις γειτονικές χώρες.

Η Π-ΑΜΘ είναι η 4^η σε έκταση ελληνική περιφέρεια καταλαμβάνοντας το 10,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Αποτελείται από πέντε (5) Περιφερειακές Ενότητες (Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου) και πέντε (5) κύρια αστικά κέντρα (Δράμα, Καβάλα, Κομοτηνή, Ξάνθη και Αλεξανδρούπολη).

Το γεωγραφικό της ανάγλυφο διαμορφώνεται από ορεινούς όγκους, πεδινές περιοχές, δύο νησιά, εκτεταμένη ακτογραμμή, αξιόλογα οικοσυστήματα και μοναδικούς φυσικούς πόρους¹ εθνικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς σημασίας. Τα στοιχεία αυτά έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση χωρικών ενοτήτων και περιοχών με ξεχωριστή φυσιογνωμία και ταυτότητα, με αξιοσημείωτες οικονομικές δραστηριότητες, αλλά και με διαφορετικές αναπτυξιακές ανάγκες, δυνατότητες και προοπτικές.

Σημειώνεται ότι περίπου το 40% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας αντιστοιχεί σε ορεινές περιοχές. Ο ορεινός χώρος διακρίνεται από σύνθετη οικιστική δομή, με πολλούς μικρούς, αλλά και εγκαταλελειμμένους οικισμούς που εξαρτώνται κατά κανόνα από τα μεγάλα οικιστικά κέντρα κάθε Περιφερειακής Ενότητας. Καταγράφεται επίσης πληθυσμιακή ανισοκατανομή, με τάση μετακίνησης προς τα πλησιέστερα αστικά και ημιαστικά κέντρα. Κατά συνέπεια, υπάρχουν χωρικές ανισότητες, τόσο μεταξύ των οικισμών της ενδοχώρας, όσο και μεταξύ των ημιαστικών ή αγροτικών οικισμών.

Στην Περιφέρεια υπάρχουν σημαντικοί πόροι που εξακολουθούν να αποτελούν μοναδικούς παραγωγικούς συντελεστές, αλλά και ευκαιρίες επιχειρηματικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων, όπως ορυκτά, γεωθερμικά πεδία, πεδινές εκτάσεις υψηλής παραγωγικότητας, δασικοί και υδάτινοι πόροι.

¹ 37 περιοχές ενταγμένες στο δίκτυο NATURA 2000, 4 εθνικά πάρκα, 9 λιμνοθάλασσες, εκτεταμένες δασικές περιοχές: το 29% της επιφάνειας καλύπτεται από δάση, κ.α.

Ο τομέας της ενέργειας, με το φυσικό αέριο, τη γεωθερμία και τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας μπορεί να αποτελέσει ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα για την Περιφέρεια. Η υλοποίηση μιας σειράς έργων όπως ο αγωγός TAP, οι διασυνδετήριοι αγωγοί Ελλάδας-Βουλγαρίας (IGB) και Ελλάδας-Ιταλίας (IGI), καθώς και η πλωτή μονάδα αερίου στην Αλεξανδρούπολη (ΑΣΦΑ), αναβαθμίζουν γεωπολιτικά την Περιφέρεια, καθιστώντας την ενεργειακό πέρασμα προς τα Βαλκάνια και την Ευρώπη. Επιδίωξη αποτελεί να μετατραπεί το πλεονέκτημα της διέλευσης των αγωγών φυσικού αερίου από την Περιφέρεια σε μετρήσιμο όφελος για τους πολίτες και την περιφερειακή οικονομία.

Στον τομέα των μεταφορών σημαντικοί άξονες για την Π-ΑΜΘ είναι η Εγνατία οδός που τη συνδέει με την ελληνική ενδοχώρα, αλλά και με τη γειτονική Τουρκία, καθώς και οι κάθετοι άξονές της που τη συνδέουν με τη Βουλγαρία. Το σιδηροδρομικό δίκτυο που ενώνει όλες τις πόλεις της Π-ΑΜΘ, εκτός της Καβάλας χαρακτηρίζεται από παλιά υποδομή και έλλειψη διατροπικότητας, με αποτέλεσμα να αναπτύσσει περιορισμένο ρόλο τόσο στις εμπορευματικές, όσο και τις επιβατικές μεταφορές.

Έλλειμμα σε υποδομές καταγράφεται και στους δύο εμπορικούς λιμένες εθνικής σημασίας της Π-ΑΜΘ, Αλεξανδρούπολης και Καβάλας², μειώνοντας την εμβέλειά τους και περιορίζοντας σημαντικά το ρόλο τους. Σημειώνεται, ότι οι δύο αυτοί εμπορικοί λιμένες εθνικής σημασίας, καλούνται να αναλάβουν νέο ρόλο, ως πύλες διεθνούς εμβέλειας, διαμετακομιστικού εμπορίου και ενίσχυσης της σύνδεσης με όμορες νησιωτικές περιοχές στον τομέα του τουρισμού. Ως εκ τούτου, απαιτούνται πρόσθετες υποδομές που θα ενισχύσουν κατά προτεραιότητα τη διατροπικότητά τους, όπως η σιδηροδρομική σύνδεση της Καβάλας και η βελτίωση/αναβάθμιση της οδικής σύνδεσης της Αλεξανδρούπολης.

Ως προς τις αερομεταφορές, τα αεροδρόμια της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης έχουν αναβαθμισμένο ρόλο και προοπτικές περεταίρω ανάπτυξης όσον αφορά την επιβατική τους κίνηση, όμως ο εμπορευματικός τους χαρακτήρας περιορίζεται αφού μόνο το αεροδρόμιο της Καβάλας εξυπηρετεί διεθνή μεταφορά εμπορευμάτων.

Για την Π-ΑΜΘ ζητούμενο αποτελεί η αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της γεωγραφικής της θέσης. Μέσω της βελτίωσης των μεταφορικών υποδομών επιδιώκεται η ενίσχυση της θέσης και του ρόλου της στο διεθνή χώρο ως μιας ευρύτερης ενδοχώρας ανάμεσα στη ΝΑ Ευρώπη, τις Παρευξείνιες χώρες και την Τουρκία. Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα υποστηριχθεί η οικονομία της Περιφέρειας (ανάπτυξη εμπορίου, επιχειρηματικές συνεργασίες, εξαγωγές,

² Πέραν των εθνικών λιμένων υπάρχουν ακόμη ο επιβατικός λιμένα της Καβάλας, τα λιμάνια του Πόρτο Λάγους, της Θάσου, της Καμαριώτισσας (στη Σαμοθράκη), της Κεραμωτής, του Πρίνου και το λιμάνι Ελευθερών-Περάμου.

τουρισμός, κ.α.), θα προστατευθεί το περιβάλλον (διαχείριση υδάτων, πρόληψη κινδύνων από πλημμύρες, προστασία περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών) και θα αναδειχθούν πρόσθετα ενδογενή πλεονεκτήματα όπως η ενέργεια και το ανθρώπινο δυναμικό.

1.2 Δημογραφία – Εκπαίδευση – Απασχόληση

Η Π-ΑΜΘ αποτελεί πληθυσμιακά την 6^η Περιφέρεια της Ελλάδας συγκεντρώνοντας το 5,6% του πληθυσμού της χώρας. Είναι μια αραιοκατοικημένη Περιφέρεια με πληθυσμιακή συγκέντρωση στα κυριότερα αστικά της κέντρα. Σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού καταγράφεται στις ΠΕ Έβρου και Καβάλας και ακολουθούν κατά σειρά οι ΠΕ Ξάνθης, Ροδόπης και Δράμας. Στην Περιφέρεια συγκεντρώνεται πληθυσμός με διαφορετικά χαρακτηριστικά.

Ο πληθυσμός συνολικά, μειώνεται διαρκώς από το 2015 ως και το 2020. Σύμφωνα με στοιχεία του αναθεωρημένου Χωροταξικού Πλαισίου της Π-ΑΜΘ η τάση αυτή θα συνεχίσει και στο μέλλον³ εφόσον δε ληφθούν κατάλληλα μέτρα, όπως η ενίσχυση της απασχόλησης, η προσέλκυση επενδύσεων, η στήριξη της επιχειρηματικότητας, η μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και της ποιότητας ζωής.

Η γήρανση αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα για την Περιφέρεια αφού το ποσοστό των ατόμων τρίτης ηλικίας (>65ετών) είναι πολύ υψηλότερο απ' ό,τι του νεανικού πληθυσμού⁴. Ο δείκτης γήρανσης από το 2015 και έπειτα αυξάνεται διαρκώς, ενώ το 2020 λαμβάνει την υψηλότερη τιμή του (164,30%) που είναι αρκετά μεγαλύτερη από τον εθνικό μέσο όρο (147,50%). Σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο οι ΠΕ Δράμας και Καβάλας εμφανίζουν μεγαλύτερη επιδείνωση στο συγκεκριμένο δείκτη και ακολουθούν οι ΠΕ Έβρου και Ροδόπης. Μόνο στην ΠΕ Ξάνθης ο δείκτης είναι χαμηλότερος από το μέσο όρο της χώρας.

Η αύξηση του δείκτη γήρανσης σηματοδοτεί τη συρρίκνωση του πληθυσμού και την επακόλουθη δυσμενή επίπτωση σε τομείς όπως η οικονομία, η παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα. Παράλληλα, τεκμηριώνει αυξημένες ανάγκες σε υποδομές και υπηρεσίες στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας και της κοινωνικής προστασίας.

Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού δεν είναι ικανοποιητικό. Η Π-ΑΜΘ κατατάσσεται μεταξύ των Περιφερειών της χώρας με τα υψηλότερα ποσοστά αναλφάβητου πληθυσμού (μορφωτικό επίπεδο κατώτερο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 2019:5%), ακολουθώντας τις

³ Εκτίμηση πληθυσμού για το 2031: 590.000 κάτοικοι

⁴ 2020: % ατόμων >65 ετών = 22,28% και % νεανικού πληθυσμού = 13,56%

Περιφέρειες Θεσσαλίας, Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας. Παράλληλα, το ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (16,91%) είναι το τρίτο χαμηλότερο στη χώρα με μεγάλη απόκλιση από τον εθνικό μέσο όρο (23,61%). Το φαινόμενο της σχολικής διαρροής αν και τα τελευταία χρόνια έχει μειωθεί σημαντικά εξακολουθεί να παραμένει σε υψηλά επίπεδα έναντι του εθνικού μέσου όρου⁵.

Ένα ακόμη ζήτημα για την Περιφέρεια αποτελεί και η διαρροή καταρτισμένου προσωπικού σε άλλες περιοχές εντός και εκτός της χώρας. Αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη αντίστοιχου επιπέδου θέσεων εργασίας και δευτερευόντως, στη μειωμένη ερευνητική ανταγωνιστικότητα των ακαδημαϊκών και ερευνητικών υποδομών της Περιφέρειας που δε δημιουργεί επαρκείς ευκαιρίες σταδιοδρομίας⁶.

Στην Περιφέρεια λειτουργεί το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (Δ.Π.Θ.) που αναπτύσσεται γεωγραφικά σε ολόκληρη τη Θράκη με 8 Σχολές και 18 Τμήματα. Διαθέτει Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας και το 2018 ιδρύθηκε Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης.

Επίσης το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος αναπτύσσεται γεωγραφικά μεταξύ άλλων περιοχών και στη Δράμα, το Διδυμότειχο και την Καβάλα. Μάλιστα, στην τελευταία λειτουργούν δύο Ερευνητικά Ινστιτούτα: του Πετρελαίου, και του Τουρισμού και Φιλοξενίας. Ακόμη, στο Πανεπιστήμιο λειτουργεί Κέντρο Δια Βίου Μάθησης.

Σε ότι αφορά στην απασχόληση και παρά την κρίση, παρουσίασε αύξηση από το 2015 ως και το 2019. Όμως, η τάση αυτή ανακόπηκε με την εμφάνιση του Covid-19 που επηρέασε συνολικά την αγορά εργασίας και εντονότερα τις δραστηριότητες του τουρισμού και του εμπορίου. Η ανεργία εξακολουθεί να αυξάνεται και μάλιστα στο γ' τρίμηνο του 2020 ανήλθε στο 18,7% υπερβαίνοντας κατά 2,5 μονάδες τον εθνικό μέσο όρο (16,2%).

Σημαντικό πρόβλημα για την Π-ΑΜΘ εξακολουθεί να αποτελεί η μακροχρόνια ανεργία (74,5% το 2019). Μαζί με τις Περιφέρειες Ηπείρου, Αττικής, Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου συγκαταλέγεται στις Περιφέρειες της ΕΕ-27 με τα υψηλότερα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας. Πληθυσμιακές ομάδες που πλήττονται έντονα, είναι οι νέοι με ποσοστό ανεργίας σχεδόν 40% το 2019, αλλά και οι γυναίκες, με ποσοστό ανεργίας 20,40%, το οποίο μάλιστα είναι πολύ υψηλότερο από εκείνο των αντρών (13%).

⁵ Σχολική διαρροή 2019: ΠΑΜΘ 7,7% και Ελλάδα 4,1%

⁶ ΣΕΒ 2020, Προτάσεις στήριξης της Περιφέρειας ΑΜΘ

1.3 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Το ΑΕΠ της Π-ΑΜΘ (σε μονάδες αγοραστικής δύναμης) για το 2019 ανέρχεται σε 8.456,35 εκ. ευρώ και αποτελεί την 6^η επίδοση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας. Λαμβάνοντας όμως υπόψη το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (14.100 ΜΑΔ) η Π-ΑΜΘ καταλαμβάνει τη 12^η θέση⁷ αποτελώντας μια από τις φτωχότερες περιφέρειες της ΕΕ⁸.

Η οικονομία της Π-ΑΜΘ χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, αφού εξακολουθεί να υστερεί σε κρίσιμους αναπτυξιακούς δείκτες (κκ ΑΕΠ, απασχόληση, παραγωγικότητα εργασίας, ανταγωνιστικότητα κ.α.).

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας του 2019, η Π-ΑΜΘ κατατάσσεται στην 256^η θέση μεταξύ 268 Περιφερειών της ΕΕ. Βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης, υστερώντας του ευρωπαϊκού μέσου όρου σε κάθε παράμετρο που συνεκτιμά ο δείκτης (μακροοικονομική σταθερότητα, υποδομές, υγεία, βασική εκπαίδευση, τριτοβάθμια εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, επάρκεια αγοράς εργασίας, μέγεθος αγοράς, τεχνολογική ετοιμότητα, επιχειρηματική εξειδίκευση, καινοτομία, κ.α.). Σύμφωνα με τον ίδιο δείκτη, η Π-ΑΜΘ με τιμή 5,67 κατέχει τη 12^η θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών, ενώ τη χειρότερη επίδοση και την τελευταία θέση έχει το Βόρειο Αιγαίο.

Η Περιφέρεια επηρεάστηκε από την παρατεταμένη 10ετή οικονομική κρίση που βίωσε η χώρα και η οποία προκάλεσε συνέπειες με σοβαρό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο όπως μείωση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά 23%, αύξηση της ανεργίας (46%)⁹, αύξηση του αριθμού των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, πληθυσμιακή συρρίκνωση λόγω μεταναστευτικών ροών προς το εξωτερικό. Παράλληλα, το 2015 και εντεύθεν και με την εμφάνιση της μεταναστευτικής - προσφυγικής κρίσης στη χώρα, η Περιφέρεια ήρθε αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις που σχετίζονται με την υποδοχή και την ενσωμάτωση των μεταναστών - προσφύγων στην κοινωνία και την οικονομία της.

Στα παραπάνω και μόλις καταγράφονται οι πρώτες ενδείξεις ανάκαμψης (αύξηση του κκ ΑΕΠ την περίοδο 2015-2019 κατά 7%) κάνει την εμφάνισή της η υγειονομική κρίση της πανδημίας του Covid-19 που εκδηλώθηκε το 2020 με επιπτώσεις που δεν έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα (ή με εκτιμώμενες επιπτώσεις μείωσης του κκ ΑΕΠ, αντίστοιχες της οικονομικής κρίσης του 2008-09). Πέραν της ασφυκτικής πίεσης που προκάλεσε στο σύστημα υγείας, τα

⁷ EUROSTAT, GDP per capita in EU regions, 5 March 2020

⁸ Στη 13^η θέση βρίσκεται το Β. Αιγαίο με κκ ΑΕΠ σε ΜΑΔ, 13.600 για το 2019 ενώ σε επίπεδο χώρας είναι 20.700 και σε επίπεδο ΕΕ, 31.200.

⁹ Eurostat, ποσοστό ανεργίας Π-ΑΜΘ 2009:11% και 2019:16,2%

μέτρα που ελήφθησαν για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού, οδήγησαν σε πρωτόγνωρες συνθήκες και σε απότομη συρρίκνωση ή διακοπή πλήθους οικονομικών δραστηριοτήτων με αρνητικές επιπτώσεις, στην οικονομία, το επιχειρηματικό περιβάλλον, την απασχόληση και το οικογενειακό εισόδημα. Τα παραπάνω έχουν δημιουργήσει στην Π-ΑΜΘ αυξημένες ανάγκες για πρωτοβουλίες και δράσεις κοινωνικής στήριξης, ένταξης και ενσωμάτωσης, οι οποίες παρά τις συστηματικές προσπάθειες παραμένουν σε μεγάλο βαθμό ελλειμματικές.

Η Π-ΑΜΘ καλείται να αντιμετωπίσει εκτός των άλλων και το θέμα των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων οι οποίες εντείνονται παρά τις πρωτοβουλίες που ελήφθησαν και τις παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν στις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους. Ειδικότερα, διακρίνονται Περιφερειακές Ενότητες που χαρακτηρίζονται από υψηλότερη δυναμική, όπως η ΠΕ Έβρου και η ΠΕ Καβάλας που αθροιστικά παράγουν σχεδόν το 53% του προϊόντος της Π-ΑΜΘ. Ενώ οι υπόλοιπες Περιφερειακές Ενότητες (Ξάνθης, Ροδόπης και Δράμας) αθροιστικά διαμορφώνουν το 47% του ΑΕΠ.

1.4 Παραγωγικοί τομείς

Η οικονομία της Π-ΑΜΘ χαρακτηρίζεται από παραγωγικό πρότυπο με προσανατολισμό κυρίως στον αγροτικό τομέα και τη μεταποίηση ισχυρών εισροών από τον πρωτογενή τομέα, καθώς και σημαντική συσσώρευση επενδυμένου κεφαλαίου κυρίως με μορφή υποδομών.

Εξετάζοντας την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) ανά κλάδο¹⁰, υψηλότερη συμμετοχή έχει ο κλάδος της δημόσιας διοίκησης και άμυνας, υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής μέριμνας (28%). Ακολουθούν οι κλάδοι «χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης» και «ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης» με συνεισφορά 23% και 18% αντίστοιχα. Μικρότερη συμμετοχή, 12% έχει ο κλάδος της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, 8% οι δραστηριότητες γεωργίας - δασοκομίας - αλιείας, ενώ η συμβολή των υπόλοιπων κλάδων στην ΑΠΑ δεν υπερβαίνει το 3%.

¹⁰ ΕΛΣΤΑΤ, προσωρινά στοιχεία 2018

Ειδικότερα:

Πρωτογενής τομέας

Η Π-ΑΜΘ παρουσιάζει διαχρονικά οικονομική εξειδίκευση στον αγροτικό τομέα με το ποσοστό της ΑΠΑ να είναι σχεδόν διπλάσιο του εθνικού επιπέδου¹¹, καταγράφοντας σημαντική διασύνδεση του πρωτογενούς τομέα με τους άλλους δύο παραγωγικούς τομείς.

Η Π-ΑΜΘ είναι η 2^η Περιφέρεια της χώρας μετά την Πελοπόννησο με το υψηλότερο ποσοστό απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα (25%:2019). Μάλιστα, το ποσοστό αυτό είναι υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου εθνικού μέσου όρου (11%)¹² επιβεβαιώνοντας τη σημαντική του θέση στην παραγωγική δομή της Π-ΑΜΘ.

Παρά ταύτα και σύμφωνα με τον OECD (2020), η παραγωγικότητα του πρωτογενούς τομέα¹³ δεν είναι μόνο χαμηλότερη σε σύγκριση με τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, αλλά κατέχει τη χαμηλότερη θέση στη χώρα και παράλληλα βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι το παραγωγικό πρότυπο της Περιφέρειας στον συγκεκριμένο τομέα, έχει σημαντικές αδυναμίες και παράλληλα χαμηλή ανταγωνιστικότητα έναντι του συνόλου της χώρας. Το γεγονός αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων στα χαρακτηριστικά του εργατικού δυναμικού (μεγάλη ηλικία, ελλιπές επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης-εξειδίκευσης), στην απουσία επιστημονικής και τεχνικής στήριξης της παραγωγικής διαδικασίας, στην απροθυμία των νέων να απασχοληθούν στον αγροτικό τομέα, αλλά και στην έλλειψη ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών.

Επίσης, η Περιφέρεια παρουσιάζει έντονο κοιτασματολογικό ενδιαφέρον. Στον χερσαίο χώρο έχουν εντοπιστεί κοιτάσματα από διάφορα μεταλλευτικά ορυκτά, συγκεντρώσεις βιομηχανικών ορυκτών και μαρμάρων, ενώ υπάρχουν και κοιτάσματα πετρελαίου στο Θρακικό Πέλαγος. Η εξόρυξη πετρελαίου στον Κόλπο της Καβάλας αποτελεί σημαντική δραστηριότητα για την Περιφέρεια. Ζητούμενο αποτελεί η βιώσιμη εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου.

Προτεραιότητα για την ενίσχυση της παραγωγικότητας του πρωτογενή τομέα αποτελούν:

- η διαφοροποίηση της γεωργικής παραγωγής, η προώθηση της πολυκαλλιέργειας και η παραγωγή προϊόντων προσανατολισμένων στις διεθνείς αγορές,
- η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας για τη βελτίωση της αγροτικής παραγωγής,

¹¹ ΕΛΣΤΑΤ, 2021 ΑΠΑ χώρας σε γεωργία - δασοκομία - αλιεία το 2018 = 4,2%

¹² Eurostat, Employment by NUTS 3 regions, 2020

¹³ %GDP/% Απασχόλησης στον α'γενή τομέα = 0,3 (στοιχεία 2016)

- η αύξηση της απόδοσης στην κτηνοτροφία και η δημιουργία σύγχρονων μονάδων μεταποίησης κτηνοτροφικών προϊόντων,
- η αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων στους κλάδους αλιείας, υδατοκαλλιέργειας και οστρακοκαλλιέργειας και
- η ενίσχυση της δασοκομίας και της υλοτομίας προς όφελος του αγροτικού εισοδήματος.

Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας απασχολεί το 12% του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας από το οποίο το 8% ανήκει στους κλάδους της βιομηχανίας και της ενέργειας και το 4% στις κατασκευές, ενώ η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (το 2017) στην περιφερειακή οικονομία ήταν περίπου 19%.

Ο τομέας εστιάζει κατά κύριο λόγο, στη μεταποίηση της πρωτογενούς παραγωγής, συμπεριλαμβανομένου και του λατομικού πλούτου και στην αξιοποίηση άλλων τοπικών πρώτων υλών, με την πλειοψηφία των επιχειρήσεων να είναι κατά βάση μικρού μεγέθους.

Η μεταποιητική δραστηριότητα αναπτύσσεται κατά μήκος των βασικών οδικών αξόνων είτε σε οργανωμένους υποδοχείς, είτε σε οργανικές συγκεντρώσεις επιχειρήσεων, με πύκνωση κοντά στα μεγάλα αστικά κέντρα της Περιφέρειας. Οι περιοχές αυτές βρίσκονται κατά μήκος του άξονα της παλιάς εθνικής οδού Καβάλας - Ξάνθης, του άξονα Καβάλας - Δράμας - Προσοτσάνης, του άξονα Ιάσμου - Κομοτηνής - Σαπών - Αλεξανδρούπολης, καθώς και στο βόρειο Έβρο.

Ο δευτερογενής τομέας υστερεί σε ανταγωνιστικότητα σε σχέση με τις όμορες περιοχές. Ειδικότερα, από τη Βουλγαρία λόγω σημαντικών διαφορών στη φορολογία και τις κρατικές ενισχύσεις εξαιτίας του χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και από την Κεντρική Μακεδονία λόγω εγγύτητας σε μεγάλα αστικά κέντρα και σε δίκτυα πολυτροπικών μεταφορών.

Κύριο γνώρισμα του τομέα είναι η παρατεταμένη ύφεση, από το κλείσιμο μεγάλων μονάδων, την μετεγκατάσταση άλλων σε γειτονικές χώρες, από τη δυσλειτουργία των υφιστάμενων ΒΙΠΕ και από τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα των υφιστάμενων επιχειρήσεων. Οι λίγες νέες και δυναμικές μονάδες που δημιουργούνται, επιλέγουν θέσεις εκτός των οργανωμένων υποδοχέων παρά το ότι οι υφιστάμενες ΒΙΠΕ έχουν και δυνατότητα φιλοξενίας, αλλά και μακροπρόθεσμες προοπτικές.

Στη βάση των παραπάνω, κύρια επιδίωξη αποτελεί η ανασυγκρότηση του δευτερογενούς τομέα και ο μετασχηματισμός του σε σταθερό περιφερειακό επιταχυντή και με έντονη

διασύνδεση με δυναμικούς κλάδους του πρωτογενή τομέα με παραγωγική εξειδίκευση και εξαγωγικό προσανατολισμό.

Ειδικότερα επιδιώκεται:

- η ενδυνάμωση της παραγωγικής δομής, μέσω της ενίσχυσης εμπεδωμένων στην περιφερειακή οικονομία τομέων, όπως η αγροδιατροφή, τα μη μεταλλικά ορυκτά (μάρμαρα), τα χημικά - πλαστικά, η κλωστοϋφαντουργία,
- η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, μέσω της ενίσχυσης αναδυόμενων κλάδων που υπερέχουν όπως, οι μεταφορές - logistics, η ενέργεια, η φαρμακευτική βιομηχανία και ο ηλεκτρονικός - ηλεκτρολογικός εξοπλισμός,
- η υποστήριξη των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων που έχουν γεωγραφική διασπορά, καταγράφουν δυναμική, αξιοποιούν τοπικούς πόρους και συγκρατούν ή/και δημιουργούν θέσεις απασχόλησης.

Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας απορροφά το 63% της απασχόλησης της Περιφέρειας. Το μεγαλύτερο μέρος των εργαζομένων (35%) εντοπίζεται σε δραστηριότητες της δημόσιας διοίκησης, σε επιστημονικές, τεχνικές υπηρεσίες, σε υπηρεσίες σχετικές με την τέχνη και την ψυχαγωγία, καθώς και σε υπηρεσίες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας. Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία του τομέα (στοιχεία 2017) ανέρχεται στο 72% περίπου. Ακολουθούν με ποσοστό 27% οι απασχολούμενοι στους κλάδους του εμπορίου, των καταλυμάτων, της εστίασης και των μεταφορών και επικοινωνιών και μόλις 1% δραστηριοποιείται σε χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες.

Σημειωτέων ότι οι κλάδοι του εμπορίου, της εστίασης και της αναψυχής, βιώνουν πρωτόγνωρη ύφεση εξαιτίας της πανδημίας, με ανυπολόγιστες μέχρι τώρα συνέπειες από πλευράς βιωσιμότητας επιχειρήσεων, θέσεων απασχόλησης και μείωσης της καταναλωτικής δύναμης.

Σε ότι αφορά στον τομέα του τουρισμού, παρά τα προβλήματα, διατηρεί ακέραια τα περιθώρια βελτίωσης και μπορεί να συνεισφέρει βάσιμα στην αναπτυξιακή προσπάθεια της Περιφέρειας. Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει ανοδικές τάσεις σε διεθνείς αφίξεις γεγονός που προσδίδει στην Π-ΑΜΘ ένα πιο δυναμικό ρόλο στον ευρύτερο Βαλκανικό και Μεσογειακό χώρο. Το 2019 το μερίδιο της Περιφέρειας στο σύνολο των τουριστικών εισπράξεων της χώρας ανήλθε σε 2%. Η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της ΑΜΘ

κυμάνθηκε στο 8% (στοιχεία 2019), ενώ συγκέντρωσε το 10% των επισκέψεων της χώρας, σημειώνοντας αύξηση κατά 184% σε σύγκριση με το 2017 (από 1,3 σε 3,8 εκατ.).

Παράλληλα, συγκεντρώνει μεγάλο ποσοστό οδικής τουριστικής κίνησης¹⁴, εξαιτίας της εγγύτητας της Περιφέρειας με τις χώρες της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης και την Τουρκία. Επομένως προκύπτει η ανάγκη ολοκλήρωσης οδικών και άλλων υποδομών, προκειμένου να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο ο ρόλος και η θέση της στον διεθνή τουριστικό χάρτη.

Ο τουρισμός, όπως και άλλοι κλάδοι του τριτογενή τομέα, επηρεάστηκε έντονα από την υγειονομική κρίση. Όμως αναμένεται να ανακάμψει, αλλά με διαφορετική εικόνα σε σχέση με το παρελθόν, με προτεραιότητα τους ασφαλείς προορισμούς και με γνώμονα την αειφορία.

Στη βάση των παραπάνω, προτεραιότητα για την Περιφέρεια αποτελεί η ενίσχυση του τριτογενή τομέα και ιδιαίτερα αναδυόμενων κλάδων όπως οι υπηρεσίες και ο τουρισμός, μέσα από ποιοτική και θεματική διαφοροποίηση και διαρκή εξωστρέφεια. Προς την κατεύθυνση αυτή θα συμβάλλει, τόσο η αξιοποίηση τοπικών πόρων και πλεονεκτημάτων, όσο και η διασύνδεσή τους με άλλους κλάδους όπως ο πολιτισμός και η αγροδιατροφή¹⁵.

¹⁴ Το 2019 κατείχε το 28% των οδικών αφίξεων της χώρας και το 6% των ακτοπλοϊκών αφίξεων

¹⁵ Η αγροδιατροφή θεωρείται στοιχείο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Η ανάδειξη της διατροφικής κληρονομιάς της Ελλάδας αποτελεί έναν από τους υψηλής προτεραιότητας στόχους συνδεδεμένους με την εφαρμογή στη χώρα μας της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (<http://ayla.culture.gr/diatrofiki-politistiki-klironomia-k-agrotiko-topio>).

2. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

2.1 Όραμα

Το όραμα για τη νέα προγραμματική περίοδο είναι να καταστεί η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης:

Πύλη Ανάπτυξης, Πόλος Αξίας, Πρότυπο Κοινωνικής Παρέμβασης.

Ειδικότερα:

Πύλη Ανάπτυξης: μέσω της αξιοποίησης της γεωγραφικής θέσης και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων σε φυσικούς πόρους. Προς αυτή την κατεύθυνση προτεραιότητα είναι η ολοκλήρωση κρίσιμων έργων υποδομής που συνδέουν την Π-ΑΜΘ με τα εθνικά και διεθνή δίκτυα μεταφορών, ενέργειας και τηλεπικοινωνιών και ενισχύουν τη γεωστρατηγική της θέση. Παράλληλα, δημιουργούν ευνοϊκό και ανταγωνιστικό περιβάλλον ικανό να προσελκύσει ανθρώπινο δυναμικό, επενδύσεις και επισκέπτες συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της Π-ΑΜΘ.

Πόλος Αξίας: μέσω της ενίσχυσης και διεύρυνσης της παραγωγικής βάσης επενδύοντας στην έρευνα και την καινοτομία, κατά προτεραιότητα σε τομείς που υποδεικνύει η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Π-ΑΜΘ. Έμφαση δίνεται στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου παραγωγικού υποδείγματος το οποίο συγκροτούν, ο τουρισμός, ο πολιτισμός, το περιβάλλον και η αγροδιατροφή. Επίσης, η επένδυση σε καθαρές μορφές ενέργειας και η στροφή στην κυκλική οικονομία και στην πράσινη επιχειρηματικότητα αποτελούν προτεραιότητες καθώς συμβάλουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την εξωστρέφεια της οικονομίας της Π-ΑΜΘ.

Πρότυπο Κοινωνικής Παρέμβασης: μέσω πρωτοβουλιών ενίσχυσης της απασχόλησης σε τομείς, περιοχές και πληθυσμό, που παρουσιάζουν ιδιαίτερη υστέρηση ή χαρακτηριστικά. Έμφαση δίνεται στην αναβάθμιση του επιπέδου του ανθρώπινου δυναμικού σε τομείς έρευνας, τεχνολογίας, καινοτομίας και ψηφιακών δεξιοτήτων, στη διεύρυνση υφιστάμενων κοινωνικών δομών και υπηρεσιών, αλλά και στη δημιουργία νέων και καινοτόμων, για τις περιοχές και τους πληθυσμούς που παρουσιάζουν υστέρηση και ανισότητες. Και τέλος, στην καταπολέμηση διακρίσεων, την προώθηση ίσων ευκαιριών, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και του συστήματος υγείας.

2.2 Κύριες Στρατηγικές Κατευθύνσεις ανά Στόχο Πολιτικής

Με βάση τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Π-ΑΜΘ παρουσιάζονται συνοπτικά οι κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις ανά Στόχο Πολιτικής.

Ειδικότερα:

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 1: Μια πιο ανταγωνιστική και εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ

- Επαναπροσδιορισμός του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας, έμφαση σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες σε τομείς που αποτελούν προτεραιότητα της στρατηγικής RIS3.
- Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας, στήριξη και ενδυνάμωση των ΜΜΕ, τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειάς τους.
- Στήριξη-ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών της Περιφέρειας.
- Ενδυνάμωση της έρευνας και σύνδεσή της με την παραγωγή, ιδιαίτερα σε τομείς που η Περιφέρεια εμφανίζει πλεονέκτημα και προώθηση συμπράξεων ερευνητικών δομών με επιχειρήσεις.
- Ανάπτυξη υποδομών δικτύων 5ης γενιάς (5G) κατά προτεραιότητα σε περιοχές επιχειρηματικής δραστηριότητας και διεύρυνση της ευρυζωνικής κάλυψης στις ορεινές και αγροτικές περιοχές (λευκές περιοχές) για την άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και της άρσης της απομόνωσης των απομακρυσμένων περιοχών.
- Διεύρυνση-ενδυνάμωση δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων σε κατοίκους, επιχειρήσεις και επισκέπτες.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2: Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα προς μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας

- Αξιοποίηση του υφιστάμενου δυναμικού ΑΠΕ και κυρίως της γεωθερμίας, μείωση της εξάρτησης από συμβατικές πηγές ενέργειας.
- Εξοικονόμηση ενέργειας στο κτιριακό δυναμικό και στο δημόσιο χώρο.
- Προώθηση της ορθολογικής και βιώσιμης διαχείρισης των υδάτινων πόρων και εξασφάλιση επαρκούς ποσότητας και ποιότητας πόσιμου νερού για όλο τον πληθυσμό.
- Βελτίωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων και προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων.
- Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του πλούσιου και μοναδικού φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Πρόληψη κινδύνων, ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών και προστασία των κατοίκων και των οικοσυστημάτων από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, κατάρτιση τοπικού πληθυσμού, φορέων και υπηρεσιών για την πρόληψη, αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και λήψη μέτρων-πρωτοβουλιών για την προσαρμογή και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας

- Ένταξη της Περιφέρειας στα ευρύτερα διεθνή δίκτυα μεταφορών με τη συνέχιση της κατασκευής του διευρωπαϊκού οδικού δικτύου.
- Βελτίωση του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου και ενίσχυση της προσπελασιμότητας των απομακρυσμένων-απομονωμένων περιοχών.
- Ενίσχυση της ασφαλούς και γρήγορης μετακίνησης κατοίκων και επισκεπτών και μεταφοράς προϊόντων και πρώτων υλών.
- Ενίσχυση των ακτοπλοϊκών μεταφορών και βελτίωση των λιμενικών υποδομών.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4 (ΕΤΠΑ): Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- Εξασφάλιση επαρκών και ποιοτικών μονάδων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.
- Ενίσχυση των αναγκαίων υποδομών κοινωνικής πρόνοιας και των δομών στήριξης ευπαθών και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Ενίσχυση του συστήματος δημόσιας υγείας με τη δημιουργία σύγχρονων μονάδων και εξασφάλιση επαρκών και προσβάσιμων υποδομών για το σύνολο των κατοίκων.
- Ενίσχυση του τουρισμού, δημιουργία νέας και ισχυρής τουριστικής ταυτότητας, υιοθέτηση της διαδικασίας-μηχανισμού διαχείρισης τουριστικού προορισμού, ενδυνάμωση της θέσης της Περιφέρειας στο διεθνή τουριστικό χάρτη.
- Ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου και των σύγχρονων μορφών πολιτισμού, σύνδεση με την τοπική παραγωγή, για τον εμπλουτισμό και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4 (ΕΚΤ+): Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων

- Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης, στήριξης και προώθησης της απασχόλησης.
- Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων όσων αναζητούν εργασία και ιδίως των μακροχρόνια ανέργων, των νέων, των γυναικών και άλλων μειονεκτούντων ομάδων πληθυσμού (Ρομά, μετανάστες, ΑμεΑ, άτομα με χαμηλό κοινωνικό-οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο).
- Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.
- Προώθηση της δια βίου μάθησης, της αναβάθμισης δεξιοτήτων και της εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού με έμφαση σε επιχειρηματικές και ψηφιακές δεξιότητες και σε τομείς της έξυπνης εξειδίκευσης.
- Προώθηση ίσης πρόσβασης στην εκπαίδευση και κατάρτιση ιδίως για μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση, ως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης.
- Στήριξη ευάλωτων και μειονεκτικών ομάδων πληθυσμού μέσα από ένα σύνθετο δίκτυο δομών και υπηρεσιών για την καταπολέμηση της φτώχειας, των διακρίσεων, του

κοινωνικού αποκλεισμού και την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, συνοχής και φροντίδας.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών

- Ανάδειξη της τοπικότητας ως βασικής συνιστώσας της Περιφερειακής στρατηγικής για την προώθηση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και τον περιορισμό των περιφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.
- Συνέχιση και διεύρυνση της εφαρμογής πολιτικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (BAA) στα πέντε (5) αστικά κέντρα της Περιφέρειας.
- Ολοκλήρωση της πολυεπίπεδης παρέμβασης που αφορά την ΟΧΕ της Εγνατίας Οδού.
- Υιοθέτηση νέας ΟΧΕ για τη συνολική αντιμετώπιση της αναπτυξιακής υστέρησης απομακρυσμένων και απομονωμένων περιοχών, τη διασφάλιση ποιοτικών συνθηκών διαβίωσης και την ανάσχεση της πληθυσμιακής συρρίκνωσης.
- Υποστήριξη της ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης μέσω ΤΑΠΤοΚ (Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων).

2.3 Άξονες Προτεραιότητας του Προγράμματος

Με στόχο τη συμβολή του ΕΠ Π-ΑΜΘ 2021-2027 στην κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών και στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Π-ΑΜΘ, προτείνεται η διάρθρωσή του σε εννέα (9) Άξονες Προτεραιότητας ως ακολούθως:

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ		ΣΤΟΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΣΠ)	
ΑΠ1	Προώθηση Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας	ΣΠ1	Μια πιο ανταγωνιστική και εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ.
ΑΠ2	Βιώσιμη διαχείριση πόρων και υποδομών	ΣΠ2	Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα προς μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.
ΑΠ3	Βελτίωση της συνδεσιμότητας της Περιφέρειας ΑΜΘ	ΣΠ3	Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.
ΑΠ4	Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής (ΕΤΠΑ)	ΣΠ4	Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.
ΑΠ5	Κοινωνική ενσωμάτωση και αντιμετώπιση της φτώχειας (ΕΚΤ+)	ΣΠ4	Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.
ΑΠ6	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια ΑΜΘ (ΕΤΠΑ)	ΣΠ5	Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της , μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών.
ΑΠ7	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια ΑΜΘ (ΕΚΤ+)	ΣΠ4	Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.
ΑΠ8	Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)		
ΑΠ9	Τεχνική Βοήθεια (ΕΚΤ+)		

3. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Βασικό στοιχείο της αρχιτεκτονικής του ΕΠ Π-ΑΜΘ 2021-2027 αποτελεί η λογική της παρέμβασης, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της αποδοτικότητας των ταμείων. Δίνει έμφαση στα αποτελέσματα και στη συσχέτιση των αναπτυξιακών αναγκών με τους στόχους του Προγράμματος και τις επιδιωκόμενες αλλαγές. Διαρθρώνεται σε Άξονα Προτεραιότητας, Στόχο Πολιτικής, Ειδικό Στόχο, Ανάγκες-Προτεραιότητες, Ενδεικτικές Δράσεις, ενώ κατανέμεται και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 1:

Μια πιο ανταγωνιστική και εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ

Ειδικός Στόχος i:

Ανάπτυξη και ενίσχυση των δυνατοτήτων της έρευνας και της καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών

Η Π-ΑΜΘ είναι μια από τις λιγότερο δυναμικές περιφέρειες της Ελλάδας όσον αφορά τις δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Σύμφωνα με το Regional Innovation Scoreboard της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2019, η Π-ΑΜΘ εμφανίζει υστέρηση στις επιδόσεις καινοτομίας τόσο σε σχέση με τον εθνικό, όσο και με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Κατατάσσεται στις Περιφέρειες μέτριας καινοτομίας (Moderate Innovator). Ειδικότερα, από πλευράς καινοτομικών επιδόσεων καταλαμβάνει σε σύνολο 238 Περιφερειών της Ευρώπης την 183η θέση, ενώ στο σύνολο των 13 Ελληνικών Περιφερειών, τη 10η θέση.

Επίσης, η Π-ΑΜΘ σημειώνει χαμηλές επιδόσεις συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. ως προς τις δαπάνες σε Ε&Α στον τομέα των επιχειρήσεων. Ως ποσοστό του περιφερειακού ΑΕΠ¹⁶, το 2018 ανήλθαν μόλις στο 0,19%. Οι δαπάνες μειώθηκαν σε σχέση με προηγούμενα έτη και αποκλίνουν σημαντικά από τον εθνικό μέσο όρο.

Παράλληλα, η Π-ΑΜΘ κατατάσσεται σχετικά χαμηλά στον εθνικό χάρτη συγκέντρωσης καινοτόμων επιχειρήσεων (8^η μεταξύ των 13 Περιφερειών).

Σύμφωνα με μελέτη του ΣΕΒ¹⁷ η τοπική βιομηχανία έχει σε χαμηλή προτεραιότητα τις καινοτομίες προϊόντων και παραγωγής, ενώ η συνεργασία με πανεπιστημιακά και ερευνητικά κέντρα παραμένει μικρής σημαντικότητας.

¹⁶ <https://metrics.ekt.gr/datatables/290>

¹⁷ ΣΕΒ, Νοέμβριος 2019, «Χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών. Αποτύπωση επιδόσεων και επιπτώσεων. Κατάρτιση εκθέσεων πρόγνωσης των αλλαγών σε τομείς της βιομηχανίας. Το παραγωγικό οικοσύστημα της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Στην Π-ΑΜΘ αν και λειτουργούν ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα δεν υπάρχει οργανωμένη διασύνδεση και συνεργασία με την επιχειρηματική κοινότητα. Επίσης καταγράφεται έλλειψη φορέων και οργανισμών στήριξης καινοτομίας και μεταφοράς τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις.

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι ο τομέας έρευνας και καινοτομίας εξακολουθεί να εμφανίζει υστέρηση στην Π-ΑΜΘ. Προκειμένου να βελτιωθεί και να συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα, την παραγωγικότητα και εξωστρέφεια της οικονομίας της Περιφέρειας σχεδιάζεται η υλοποίηση σχετικών δράσεων μέσα από το ΕΠ Π-ΑΜΘ 2021-2027.

Επομένως, η προσπάθεια επικεντρώνεται στη δημιουργία προϋποθέσεων και συνθηκών και στη στήριξη πρωτοβουλιών ικανών να ενδυναμώσουν την έρευνα, τη μεταφορά τεχνολογίας και την κεφαλαιοποίηση των αποτελεσμάτων της, σε τομείς που υποδεικνύει η στρατηγική RIS3.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Επικαιροποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης - επαναπροσανατολισμός σε τομείς αιχμής.
- Ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής RIS3.
- Αύξηση επενδύσεων Ε&Α από τις επιχειρήσεις σε τομείς της στρατηγικής RIS3 κατά προτεραιότητα.
- Ενδυνάμωση των ερευνητικών δομών και υποδομών της Περιφέρειας.
- Σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή ιδιαίτερα σε τομείς που η Π-ΑΜΘ εμφανίζει πλεονέκτημα.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3.
- Αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών.
- Ενίσχυση της συνεργασίας επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων.
- Λειτουργία Περιφερειακής Δομής υποστήριξης της στρατηγικής RIS3.

Ειδικός Στόχος ii:

Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές

Στην Περιφέρεια οι ταχύτητες πρόσβασης στο διαδίκτυο κινούνται σε χαμηλά επίπεδα και η ευρυζωνική κάλυψη είναι χαμηλή, ασταθής και γεωγραφικά ασυνεχής. Σύμφωνα με στοιχεία για την Βόρεια Ελλάδα στην οποία υπάγεται και η Π-ΑΜΘ, το 2018 το ποσοστό των νοικοκυριών με ευρυζωνική πρόσβαση υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου

κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες. Αντίστοιχα, το ποσοστό ημερήσιου αριθμού διαδικτυακών χρηστών είναι χαμηλό, της τάξης του 58% τη στιγμή που ο ευρωπαϊκός μέσος όρος αγγίζει το 76%.

Διαπιστώνεται επίσης ότι στην Π-ΑΜΘ δεν έχει ακόμη επιτευχθεί η ευρυζωνική κάλυψη όλων των ορεινών και αγροτικών περιοχών, ενώ σημαντική υστέρηση παρατηρείται στη διαδικασία προσαρμογής των τοπικών φορέων σε ότι αφορά τις ψηφιακές υπηρεσίες προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Πέραν της επιτάχυνσης εφαρμογής οριζόντιων τεχνολογικών λύσεων και εφαρμογών λόγω των αναγκών που προέκυψαν από την υγειονομική κρίση της πανδημίας του Covid-19, απαιτείται κινητοποίηση για την ανάπτυξη σχετικών υπηρεσιών με στόχο την υιοθέτηση μιας νέας ψηφιακής κουλτούρας.

Η ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογικών αλλαγών, σε συνδυασμό με τη χαμηλή ψηφιακή ωριμότητα, δημιουργεί ανάγκη και για την Π-ΑΜΘ να ενεργήσει προς την κατεύθυνση της μετάβασης σε μια ψηφιακή κοινωνία και οικονομία. Άλλωστε, η ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας θεωρείται κρίσιμης σημασίας για την εξασφάλιση των αναγκαίων όρων για μια σύγχρονη και ανταγωνιστική οικονομία.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Ανάπτυξη υποδομών δικτύων 5ης γενιάς (5G) κατά προτεραιότητα σε περιοχές επιχειρηματικής δραστηριότητας και διεύρυνση της ευρυζωνικής κάλυψης στις ορεινές και αγροτικές περιοχές (λευκές περιοχές) για την άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και της απομόνωσης των απομακρυσμένων περιοχών.
- Ψηφιακές υπηρεσίες σε πολίτες, επιχειρήσεις και επισκέπτες από ΟΤΑ και συλλογικούς φορείς.
- Τεχνολογική αναβάθμιση και ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών προς πολίτες και επιχειρήσεις.
- Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στους τομείς τουρισμού-πολιτισμού.

Σημειώνεται ότι η ανάγκη ολοκλήρωσης των αναγκαίων υποδομών για την ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας στην Περιφέρεια σύμφωνα με την 2^η εγκύκλιο σχεδιασμού των ΕΠ 2021-2027 θα επιτευχθεί μέσα από δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός 2021-2027».

Αντίστοιχα, η ανάγκη του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων θα επιτευχθεί μέσα από δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επιχειρηματικότητα, Ανταγωνιστικότητα, Καινοτομία 2021-2027».

Ειδικός Στόχος iii:

Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων

Το παραγωγικό πρότυπο της Π-ΑΜΘ διακρίνεται από χαμηλή παραγωγικότητα, χαμηλές επιδόσεις σε όρους καινοτομίας και επενδύσεων για έρευνα και ανάπτυξη, χαμηλές δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού, χαμηλό βαθμό απασχόλησης ερευνητικού προσωπικού σε μικρές επιχειρήσεις και περιορισμένη εξωστρέφεια. Το 2019 το μερίδιο εξαγωγών της Περιφέρειας ήταν μόλις 2,6% καταλαμβάνοντας την 6^η θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας¹⁸, ενώ συγκριτικά με το 2018 οι εξαγωγές μειώθηκαν. Ως πιο εξωστρεφείς κλάδοι αναδεικνύονται εκείνοι των μη μεταλλικών ορυκτών, των τροφίμων, της κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης και των χημικών και πλαστικών.

Σχετικά επαρκής εξειδίκευση και προοπτική υπάρχει πέραν των κλάδων της αγροδιατροφής, και των μη μεταλλικών ορυκτών, στους κλάδους της φαρμακοβιομηχανίας, των ηλεκτρονικών, των συσσωρευτών, των χημικών, της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και των πολυμερών.

Οι επιχειρήσεις της Π-ΑΜΘ έχουν την 3^η χαμηλότερη επίδοση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας ως προς τις επιχειρηματικές και συνεργατικές σχέσεις που συνάπτουν και γενικά η επενδυτική κινητοποίηση είναι περιορισμένη.

Με στοιχεία του 2018 το 48,3% των επιχειρήσεων είχαν μηδενικές δαπάνες για επενδύσεις και μόλις το 11,2% των επιχειρηματικών δαπανών αφορούσαν στην αύξηση της δυναμικότητας και την παραγωγή νέων προϊόντων¹⁹. Σημαντικό πρόβλημα παραμένει η εκτεταμένη αποβιομηχάνιση και η μεταφορά παραγωγικών δραστηριοτήτων σε γειτονικές Βαλκανικές χώρες. Αδυναμία επίσης αποτελεί ο χαμηλός βαθμός χρήσης και αξιοποίησης ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις.

Αν και μέσα από Προγράμματα προηγούμενων περιόδων (Περιφερειακά και Εθνικά), έχουν υποστηριχθεί οι τοπικές επιχειρήσεις, εξακολουθούν ωστόσο να υφίστανται τα χρόνια σοβαρά ζητήματα που σχετίζονται με την εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητα. Σε αυτά

¹⁸ ΣΕΒΕ, χαρτογράφηση της εξαγωγικής δραστηριότητας της Ελλάδας ανά Περιφέρεια – περίοδος 2015-2019

¹⁹ ΣΕΒ, Προτάσεις στήριξης της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Φεβρουάριος - Απρίλιος 2020

προστίθενται και το πρόβλημα της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων ως συνέπεια των επιπτώσεων των μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας του Covid-19.

Στη βάση των παραπάνω είναι επιτακτική η ανάγκη ενίσχυσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας. Επιδίωξη αποτελεί η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Π-ΑΜΘ, η αύξηση της παραγωγικότητάς τους, ο εκσυγχρονισμός των παραγωγικών τους διαδικασιών και η τόνωση της εξωστρέφειάς τους. Προτεραιότητα επίσης αποτελεί για την Περιφέρεια η ενίσχυση δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Ανάπτυξη ισχυρών, βιώσιμων και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων.
- Βελτίωση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ.
- Ενδυνάμωση των δομών υποστήριξης της επιχειρηματικότητας.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Ενίσχυση υφιστάμενων και ίδρυση επιχειρήσεων κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και στήριξη των εξαγωγών κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3.
- Δημιουργία/Υποστήριξη δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας.
- Ενίσχυση επιχειρηματικών δράσεων στον τομέα των ΑΠΕ.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2:

Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα προς μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας

Ειδικός Στόχος i:

Προώθηση ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

Προτεραιότητα της Π-ΑΜΘ στον τομέα της ενέργειας, σε σχέση και με την Ευρωπαϊκή και Εθνική πολιτική, αποτελεί η μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης και η μείωση των εκπομπών CO₂.

Η παλαιότητα του κτιριακού αποθέματος της Περιφέρειας σε συνδυασμό με τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες λόγω της θέσης και του ορεινού χαρακτήρα της, διαμορφώνουν αυξημένες ανάγκες για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Σημειώνεται ότι

το 47% των κτιρίων στην Περιφέρεια είναι κατασκευασμένα προ του 1970, το 17% μεταξύ 1971-1980, ενώ το 36% αφορά σε κατασκευές από το 1981 και εντεύθεν²⁰. Συνεπώς πρόκειται για κατασκευές με υψηλές ενεργειακές απώλειες-ανάγκες.

Τα προηγούμενα σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες όπως το υψηλό κόστος θέρμανσης (πετρέλαιο και ηλεκτρικό ρεύμα) και οι περιορισμένες επιλογές των νοικοκυριών (έλλειψη δικτύου φυσικού αερίου) έχουν ως αποτέλεσμα η Π-ΑΜΘ να κατέχει το υψηλότερο ποσοστό δαπανών για θέρμανση σε εθνικό επίπεδο.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια κτίρια και σε δημόσιους χώρους.
- Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κατοικιών.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια / δημοτικά κτίρια.
- Δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων χώρων και υποδομών.

Σημείωση: η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών θα υλοποιηθεί από το Τομεακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον-Ενέργεια-Κλιματική Αλλαγή 2021-2027 (ΠΕΚΑ)».

Ειδικός Στόχος ii:

Προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αιεφορίας που καθορίζονται σε αυτήν

Η Π-ΑΜΘ κατέχει υψηλή θέση στον ενεργειακό τομέα της χώρας και δη στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Περιφέρεια διαθέτει όλες τις μορφές πρωτογενούς παραγωγής ενέργειας (στερεά, υγρά και αέρια καύσιμα), καθώς και όλες τις μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Αιολικής Ενέργειας, η Π-ΑΜΘ κατέχει την 3η θέση πανελλαδικά (μετά τη Στερεά Ελλάδα και την Πελοπόννησο) σε εγκαταστάσεις και παραγωγή που αντιστοιχεί σε ποσοστό 12%. Σταδιακά η Περιφέρεια εξελίσσεται σε νέο ενεργειακό κέντρο της χώρας, εκμεταλλευόμενη την ποικιλία των ενεργειακών της πόρων.

Η αξιοποίηση του υφιστάμενου δυναμικού ΑΠΕ και κυρίως της γεωθερμίας παραμένει βασική στρατηγική στόχευση για την Περιφέρεια εξαιτίας των δυνατοτήτων και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους. Σημειώνεται ότι υπάρχουν σημαντικά αναξιοποίητα γεωθερμικά πεδία τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν στην παραγωγή ενέργειας με εφαρμογή στον αγροτικό τομέα και χρήση για αστική τηλεθέρμανση όπου είναι εφικτό.

²⁰ ΕΛΣΤΑΤ Μάιος 2015, Απογραφή Κτιρίων 2011

Η αξιοποίηση της γεωθερμίας μπορεί να συμβάλει στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, στην προσέλκυση επενδύσεων (θερμοκήπια, κ.α.) και στη μείωση του κόστους παραγωγής.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Αξιοποίηση του υφιστάμενου δυναμικού ΑΠΕ και κυρίως της γεωθερμίας και μείωση της εξάρτησης από συμβατικές πηγές ενέργειας.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Ανάπτυξη βασικών υποδομών και εφαρμογών για την αξιοποίηση της γεωθερμίας σε αστικές, αγροτικές και βιομηχανικές περιοχές.

Ειδικός Στόχος iv:

Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα

Η αντιμετώπιση των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής επιτυγχάνεται μέσω της εφαρμογής των μέτρων του Περιφερειακού Σχεδίου Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ)²¹, σύμφωνα με το οποίο οι τομείς που θα επηρεαστούν ως το 2050 είναι:

- ✓ Οι δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα (γεωργία και δασικά συστήματα).
- ✓ Οι υδάτινοι πόροι (ύδρευση, άρδευση).
- ✓ Η δημόσια υγεία και ιδίως οι ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

Οι άμεσοι κίνδυνοι στην Περιφέρεια αφορούν σε πλημμυρικά φαινόμενα, δασικές πυρκαγιές, διάβρωση των ακτών και υφαλμύριση²² υδάτων υδροφόρου ορίζοντα.

Ειδικότερα:

ο μεγάλος όγκος των υδάτων σε συνδυασμό με τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του ορεινού ανάγλυφου, την επίδραση των κλιματικών συνθηκών και την αδυναμία μέχρι σήμερα συντονισμένης πρόληψης/αντιμετώπισης από την Ελληνική και Βουλγαρική πλευρά, έχουν ως συνέπεια την εμφάνιση εκτεταμένων πλημμυρικών φαινομένων ειδικά στη λεκάνη του Έβρου, καθώς και σε άλλες περιοχές στην Π-ΑΜΘ. Παραμένουν συνεπώς προς επίλυση, σημαντικά προβλήματα αντιπλημμυρικής προστασίας περιοχών της Περιφέρειας και ειδικότερα στις Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας.

²¹ Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Φεβρουάριος 2019.

²² ΦΕΚ 248/25-10-2018, Έγκριση αναθεώρησης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και Περιβαλλοντική έγκριση αυτού.

Ανάγκη καταγράφεται επίσης για δράσεις αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής στο παράκτιο μέτωπο και προστασία από τη διάβρωση της παράκτιας ζώνης. Ανάγκες υπάρχουν για παρεμβάσεις στις παραλιακές ζώνες Αλεξανδρούπολης, Βιστωνίδας-Ισμαρίδας, Νέας Περάμου ως την παραλία Οφρυνίου, στην ακτή Ραψάνης (στη Ν. Καρβάλη), αλλά και στις ακτές της Θάσου και της Σαμοθράκης.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι μεγάλη επιφάνεια της Περιφέρειας καλύπτεται από δάση, καταγράφονται αυξημένες ανάγκες για περιορισμό και προστασία από δασικές πυρκαγιές τόσο στον ορεινό όγκο της Ροδόπης, όσο και στις παράκτιες και νησιωτικές περιοχές.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Πρόληψη, αντιμετώπιση και διαχείριση πλημμυρικών φαινομένων.
- Πρόληψη, αντιμετώπιση και διαχείριση δασικών πυρκαγιών.
- Αντιμετώπιση της διάβρωσης των ακτών στο σύνολο της παράκτιας ζώνης.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας.
- Προμήθεια εξοπλισμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών όπως οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες.
- Παρεμβάσεις προστασίας της διάβρωσης των ακτών.

Ειδικός Στόχος ν:

Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού

Στον τομέα των υδάτων προωθείται η σταδιακή μείωση της ύδρευσης από γεωτρήσεις και επομένως η εξασφάλιση πόσιμου ύδατος από επιφανειακές πηγές παροχής. Απαιτείται η επέκταση και αντικατάσταση τμημάτων του δικτύου ύδρευσης, καθώς και ο ποιοτικός έλεγχος για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας πόσιμου νερού. Σημαντικό ζήτημα αποτελεί η μείωση των απωλειών ύδατος κατά τη μεταφορά του.

Επίσης εντοπίζεται κίνδυνος υφαλμύρινσης που επηρεάζει την ποιότητα και επάρκεια των υδατικών πόρων και επιβάλλει τη λήψη αναγκαίων μέτρων.

Για τη διαχείριση των υδάτων θα ακολουθηθούν οι κατευθύνσεις που προβλέπονται στα επικαιροποιημένα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής των Υδατικών Διαμερισμάτων Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Ως προς τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων, προτεραιότητα αποτελεί η ολοκλήρωση των υποδομών οικισμών Γ' Προτεραιότητας σύμφωνα με το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Λυμάτων Οικισμών Προτεραιότητας Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ, Π-ΑΜΘ, Σεπτέμβριος 2020. Ακολουθώντας τίθεται ως προτεραιότητα η κάλυψη τουριστικών περιοχών ή

περιοχών με ευαίσθητο περιβαλλοντικά αποδέκτη. Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη την παλαιότητα πολλών εγκαταστάσεων Α και Β προτεραιότητας, συνδυαστικά με την αύξηση του πληθυσμού σε ορισμένα αστικά κέντρα, προκύπτουν ανάγκες αναβάθμισης αλλά και επέκτασής τους.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Ολοκλήρωση δικτύων και αναβάθμιση υποδομών διαχείρισης πόσιμου ύδατος.
- Περιορισμός απώλειας υδάτων με την υιοθέτηση ευφυών συστημάτων διαχείρισης.
- Ολοκλήρωση/επέκταση/αναβάθμιση υποδομών για την πλήρη συμμόρφωση των οικισμών Α-Β-Γ προτεραιότητας με την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ.
- Κάλυψη οικισμών σε τουριστικές περιοχές ή σε περιοχές με ευαίσθητο περιβαλλοντικά αποδέκτη.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Κατασκευή νέων και αποκατάσταση/ενίσχυση υφιστάμενων δικτύων και λοιπών υποδομών ύδρευσης.
- Κατασκευή μονάδων επεξεργασίας νερού.
- Κατασκευή φραγμάτων και υδρομαστεύσεων.
- Δράσεις εφαρμογής μέτρων Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής των Υ.Δ. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης που αφορούν στην προστασία, διαχείριση και βελτίωση της κατάστασης των υδατικών συστημάτων.
- Δράσεις ελέγχου διαρροών και παρακολούθησης των εγκαταστάσεων ύδρευσης.
- Δράσεις υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων.

Ειδικός Στόχος νί:

Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία και αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία

Παρά τη σημαντική πρόοδο στην εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ), παραμένουν σημαντικές ανάγκες που αφορούν κυρίως στην προμήθεια εξοπλισμού προεπεξεργασίας στερεών αποβλήτων και κομποστοποίησης, προμήθεια απορριμματοφόρων, προμήθεια κάδων ανακύκλωσης, προμήθεια εξοπλισμού λειτουργίας των ΚΔΑΥ, καθώς και κατασκευή Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ).

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Μείωση του όγκου των απορριμμάτων και ενίσχυση της ανακύκλωσης.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δημιουργία και δικτύωση Πράσινων Σημείων.
- Πρόληψη, ελαχιστοποίηση, διαλογή, ανακύκλωση οικιακών αποβλήτων.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΜΘ

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας

Ειδικός Στόχος i: Ανάπτυξη ενός ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς, βιώσιμου και διατροφικού ΔΕΔ-Μ

Στρατηγική επιλογή της Π-ΑΜΘ είναι η ανάδειξη της ως κόμβου πολύτροπων μεταφορών και η ολοκλήρωση των υποδομών που θα συμβάλλουν στη διασύνδεσή της με το δίκτυο των διεθνών μεταφορικών αξόνων.

Οι ανάγκες στον τομέα των μεταφορών αφορούν στην ανάπτυξη των κάθετων αξόνων της Περιφέρειας και των συνδυασμένων μεταφορών, δίνοντας έμφαση στην ενίσχυση και αξιοποίηση των λιμενικών υποδομών της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης. Σημαντική είναι η ανάγκη για ολοκλήρωση του τμήματος του οδικού άξονα E61 μεταξύ Καβάλας και Δράμας, καθώς και η ολοκλήρωση του άξονα Ξάνθης-Ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Αναγκαία θεωρείται επίσης η ενίσχυση των σιδηροδρομικών μεταφορών προκειμένου να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις οδικές μεταφορές. Συνεισφορά στην περαιτέρω ανάπτυξη του ΔΕΔ-Μ.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Ενίσχυση της περιφερειακής και διεθνούς συνδεσιμότητας.

Ενδεικτικές δράσεις

- Ανάπτυξη/αναβάθμιση διευρωπαϊκού/διαπεριφερειακού οδικού δικτύου.

Ειδικός Στόχος ii: Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στα ΔΕΔ-Μ και διασυννοριακή κινητικότητα

Προτεραιότητα αποτελεί για την Περιφέρεια η ενίσχυση της προσπελασιμότητας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, η αύξηση της οδικής ασφάλειας, η αναβάθμιση του οδικού δικτύου για τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας, η ανάπτυξη της διατροφικότητας των μεταφορών, καθώς και η βελτίωση των θαλάσσιων μετακινήσεων από και προς τα νησιά της Περιφέρειας.

Το εσωτερικό οδικό δίκτυο της Περιφέρειας είναι αρκετά εκτεταμένο και χρήζει βελτιώσεων σε θέματα λειτουργικότητας - κυκλοφοριακών συνθηκών, ασφάλειας και προσβασιμότητας, ιδιαίτερα σε ορεινές - νησιωτικές περιοχές. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ 2019, αναφορικά με τα οδικά τροχαία ατυχήματα η Π-ΑΜΘ κατατάσσεται στην 7^η θέση στο σύνολο της χώρας σε τροχαία ατυχήματα. Μεγαλύτερο ποσοστό τροχαίων οδικών ατυχημάτων

καταγράφονται στο εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο, με τον αυτοκινητόδρομο της Εγνατίας Οδού να συμμετέχει με μικρό μόνο ποσοστό. Για την Π-ΑΜΘ έχει εκπονηθεί Ολοκληρωμένο Σχέδιο Οδικής Ασφάλειας, καθώς και πέντε επιμέρους μελέτες βελτίωσης οδικής ασφάλειας που αφορούν στο οδικό δίκτυο των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Καβάλας και Δράμας.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Βελτίωση του ενδοπεριφερειακού δικτύου και ενίσχυση της συνδεσιμότητας με την Εγνατία Οδό και τους κάθετους άξονες.
- Ενίσχυση της οδικής ασφάλειας.
- Διαμόρφωση συστήματος συνδυασμένων πολυτροπικών μεταφορών.
- Επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου σε εντοπισμένα τμήματα και εγκατάσταση ηλεκτροκίνησης.

Ενδεικτικές δράσεις

- Δράσεις ενίσχυσης της προσπελασιμότητας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο.
- Δράσεις λειτουργικής αναβάθμισης και οδικής ασφάλειας του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου.
- Λιμενικές υποδομές μικρής κλίμακας.

Σημείωση: Οι ανάγκες που σχετίζονται με το σιδηροδρομικό δίκτυο και τις πολυτροπικές μεταφορές θα καλυφθούν μέσω του Τομεακού Προγράμματος «Υποδομών-Μεταφορών» 2021-2027.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ (ΕΤΠΑ)

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4:

Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Ειδικός Στόχος ii:

Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Στον τομέα των υποδομών εκπαίδευσης υπάρχουν ανάγκες οι οποίες επικεντρώνονται κυρίως στην αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και του εξοπλισμού εξαιτίας της γήρανσης του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος και των ελλείψεων σε ΤΠΕ. Ωστόσο, υπάρχουν και ανάγκες νέων υποδομών που προκύπτουν λόγω νέων θεσμικών ρυθμίσεων όπως η δίχρονη υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση (Ν. 4521/2018). Όπως αποδείχθηκε και με την πανδημία του Covid-19, η χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση αναδεικνύεται ως απολύτως αναγκαία διαδικασία. Οι ελλείψεις πρέπει να καλυφθούν

προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της δημόσιας εκπαίδευσης και να καταστεί το σχολικό περιβάλλον ένας σύγχρονος χώρος μάθησης και ανάπτυξης νέων κατευθύνσεων και δεξιοτήτων. Συνεπώς, η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού των εκπαιδευτικών μονάδων και ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων, αποτελεί στόχο και προτεραιότητα της Περιφέρειας.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Εξασφάλιση επαρκών, ποιοτικών και ορθολογικά-χωροταξικά κατανεμημένων μονάδων εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες.

Ενδεικτικές δράσεις

- Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών προσχολικής εκπαίδευσης.
- Αναβάθμιση εξοπλισμού σε εκπαιδευτικές μονάδες επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Ειδικός Στόχος iii:

Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, των νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και των μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων, που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες

Στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας συγκαταλέγονται και οι ειδικές πληθυσμιακές ομάδες που διαβιούν, όπως οι Ρομά, οι οποίοι αποτελούν σημαντικό τμήμα του πληθυσμού της. Γεωγραφικά εντοπίζονται σε οικισμούς που έχουν αναπτυχθεί στις παρυφές των αστικών και ημιαστικών κέντρων, αλλά και διάσπαρτες οικογένειες σε πολλούς αγροτικούς οικισμούς της Περιφέρειας. Αναλυτικότερα, στην Π-ΑΜΘ καταγράφονται θύλακες φτώχειας σε γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές, κυρίως στον ορεινό όγκο της οροσειράς της Ροδόπης, είτε σε πληθυσμούς με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες ή Ρομά.

Για την υποστήριξή τους λειτουργούν οκτώ (8) Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας στη Δράμα, την Ξάνθη, την Χρυσούπολη, τις Σάπες, το Διδυμότειχο, την Ορεστιάδα, την Κομοτηνή και την Αλεξανδρούπολη. Σύμφωνα με στοιχεία Απριλίου 2019, ο πληθυσμός τους στην Π-ΑΜΘ ανέρχεται σε 16.435 άτομα που αποτελούν το 15,77% του πληθυσμού των Ρομά που διαβιούν στην Ελλάδα. Η Περιφέρεια με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση Ρομά είναι η Αττική και ακολουθεί η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Σε επίπεδο Περιφερειακών

Ενοτήτων μεγαλύτερη συγκέντρωση καταγράφεται στις Περιφερειακές Ενότητες Έβρου και Ξάνθης, ενώ στην Περιφερειακή Ενότητα Δράμας καταγράφεται ο μικρότερος αριθμός Ρομά.

Σύμφωνα με την τυπολογία των οικισμών²³ διαβίωσης Ρομά, στην Π-ΑΜΘ το 72,54% διαμένει σε οικισμούς τύπου 2, το 25,36% σε οικισμούς τύπου 3 και το υπόλοιπο 2,10% σε οικισμούς τύπου 1.

Δεδομένου του διασυνοριακού χαρακτήρα της, η Περιφέρεια αποτελεί πύλη εισόδου μεταναστών, χωρίς ωστόσο να αντιμετωπίζει ιδιαίτερα έντονα προβλήματα όπως ισχύει σε άλλες ελληνικές Περιφέρειες. Σύμφωνα με στοιχεία Φεβρουαρίου 2021 του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, στην Π-ΑΜΘ οι διαμένοντες αιτούντες άσυλο ανέρχονται σε 1.518 άτομα τα οποία αποτελούν το 0,2% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας.

Επίσης, στην Περιφέρεια διαβιούν ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες όπως ηλικιωμένοι, ΑμεΑ, που έχουν ανάγκη από δομές κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Ζητούμενο της Περιφέρειας αποτελεί η εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και η δημιουργία ενός πλέγματος ασφάλειας που θα στηρίζει αποτελεσματικά τις ασθενέστερες κοινωνικά ομάδες.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Εξασφάλιση των αναγκαίων υποδομών και δομών στήριξης ευπαθών και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δράσεις αναβάθμισης/συμπλήρωσης υποδομών κοινωνικής πρόνοιας ευάλωτων ομάδων πληθυσμού (Ρομά, ΑμεΑ, μετανάστες, ηλικιωμένοι).
- Δράσεις για τη δημιουργία και βελτίωση βασικών υποδομών και δικτύων σε υποβαθμισμένους οικισμούς, όπως π.χ. των Ρομά.

²³ Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, Ετήσια Έκθεση 2017 – Κοινωνική Ένταξη προς όφελος όλων. Οικισμός τύπου 1: Άκρως υποβαθμισμένες περιοχές – συνθήκες διαβίωσης μη αποδεκτές με καλύβια, παραπήγματα και απουσία βασικών υποδομών. Οικισμός τύπου 2: Μικτός καταυλισμός, ανάμειξη σπιτιών με πρόχειρες κατασκευές, με μόνιμη συνήθως χρήση και μερική υποδομή (ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, οδοποιίας), συνήθως στις παρυφές κατοικημένης περιοχής. Οικισμός Τύπου 3: Γειτονιά, σε μόνιμη χρήση, συχνά σε υποβαθμισμένες περιοχές του αστικού ιστού (κυρίως σπίτια – διαμερίσματα ή μονοκατοικίες και κάποιες λυόμενες κατασκευές).

Ειδικός Στόχος ν:

Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, και της προώθησης της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και στην τοπική κοινότητα

Τα προβλήματα και οι αδυναμίες κάλυψης του πληθυσμού σε υποδομές και υπηρεσίες υγείας, εντάθηκαν την τελευταία δεκαετία λόγω της οικονομικής ύφεσης και των περικοπών στον τομέα της υγείας. Παράλληλα, τα όρια του συστήματος υγείας δοκιμάζονται λόγω της πανδημίας του Covid-19. Η χαμηλή αναλογία νοσοκομειακών κλινών και νοσηλευτικού προσωπικού των προηγούμενων χρόνων σε συνδυασμό με τις υγειονομικές ανάγκες της πανδημίας, καθιστούν ζωτικής σημασίας την περεταίρω ενίσχυση του συστήματος της δημόσιας υγείας. Η Π-ΑΜΘ βρίσκεται στην 6^η θέση από πλευράς αριθμού κρεβατιών ανά κάτοικο παρά το γεγονός ότι στην περίοδο της κρίσης κατέγραψε την υψηλότερη αύξηση²⁴ συγκριτικά με τις υπόλοιπες ελληνικές περιφέρειες.

Την τρέχουσα προγραμματική περίοδο υλοποιούνται δράσεις παροχής υπηρεσιών στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας με τη λειτουργία των Τοπικών Ομάδων Υγείας (ΤΟΜΥ), την Ψυχική Υγεία και τις Εξαρτήσεις. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της στήριξης των μονάδων υγείας για την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19 ενισχύθηκαν τα νοσοκομεία και τα κέντρα υγείας της Περιφέρειας.

Παρά λοιπόν τις σημαντικές βελτιώσεις που έχουν επιτευχθεί, εξακολουθούν να υφίστανται ανάγκες στον τομέα της υγείας σε συνάρτηση και με το γεγονός ότι η Π-ΑΜΘ συγκεντρώνει υψηλό ποσοστό γηρασμένου πληθυσμού που συνεπάγεται αυξημένες ανάγκες σε υπηρεσίες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υγείας. Επίσης προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας καταγράφονται για τον πληθυσμό που διαβίει σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές της Περιφέρειας αναδεικνύοντας την ανάγκη για δράσεις απομακρυσμένων υποδομών υγείας και κινητών μονάδων.

Στη βάση των παραπάνω, οι παρεμβάσεις που σχεδιάζονται έχουν ως στόχο την περαιτέρω ενίσχυση του περιφερειακού συστήματος υγείας κατά προτεραιότητα, σε περιοχές όπου εντοπίζεται υστέρηση και υποβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους κατοίκους.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Ενίσχυση του συστήματος δημόσιας υγείας της Π-ΑΜΘ.
- Εξασφάλιση προσβάσιμων υπηρεσιών υγείας για το σύνολο των κατοίκων.

²⁴ OECD 2020, Regional policy for Greece Post -2020 Regional Profiles

Ενδεικτικές Δράσεις

- Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών υγείας όλων των βαθμίδων.

Ειδικός Στόχος νι:

Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία

Η Περιφέρεια διαθέτει υψηλό απόθεμα σε ότι αφορά την πολιτιστική και ιστορική της κληρονομιά. Με εξαίρεση κάποια υπερτοπικά προβεβλημένα μνημεία, ο βαθμός αναγνωρισιμότητας και επισκεψιμότητας των υπολοίπων είναι χαμηλός και μάλιστα, ένα μεγάλο μέρος αυτών δεν είναι επισκέψιμα. Κύρια αίτια αποτελούν η ανεπαρκής προβολή, ο χαμηλός βαθμός ανάδειξης, συντήρησης και προσβασιμότητας. Η Περιφέρεια επιδιώκει τη σύνδεση τουρισμού - πολιτισμού στην κατεύθυνση του εμπλουτισμού και της ενίσχυσης του τουριστικού προϊόντος, αλλά και της καθιέρωσης μιας ισχυρής ταυτότητας τουριστικού προορισμού. Στόχος αποτελεί η στροφή στον ποιοτικό και θεματικά διαφοροποιημένο τουρισμό αξιοποιώντας το ενδογενές δυναμικό ιδιαίτερα σε περιοχές που εμφανίζουν αναπτυξιακή υστέρηση, τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία και χαρακτηριστικά κάθε περιοχής της ΑΜΘ. Ο τομέας του τουρισμού παρά τη σημαντική του παρουσία και το άνοιγμά του σε νέες αγορές, δέχεται ισχυρό πλήγμα λόγω της επιδημιολογικής κρίσης που βιώνει ολόκληρος ο πλανήτης από το 2020. Στο πλαίσιο αυτό είναι επιτακτική όσο ποτέ η ανάγκη ανάδειξης σημαντικών στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού κάλλους της Π-ΑΜΘ με στόχο την ενίσχυση της προβολής της, την αύξηση της επισκεψιμότητάς της και την ανάκαμψη του τουρισμού. Θεωρείται βέβαιο ότι ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει δυναμικό πυλώνα ανάπτυξης της Περιφέρειας.

Αναπτυξιακές Ανάγκες – Προτεραιότητες

- Αύξηση της επισκεψιμότητας της Περιφέρειας.
- Σύνδεση τουρισμού - πολιτισμού.
- Ανάδειξη και προβολή σημαντικών πολιτιστικών και τουριστικών στοιχείων της Π-ΑΜΘ.
- Ενίσχυση της προβολής της Π-ΑΜΘ ως τουριστικού προορισμού.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δράσεις για την προστασία, ανάδειξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος (πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα).
- Δράσεις τουριστικής προβολής ΑΜΘ.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ (ΕΚΤ+)

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4: Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη, μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Ειδικός Στόχος α: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης της Εγγύησης για τη Νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά μη ενεργά άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας

Η οικονομία της Π-ΑΜΘ παρουσιάζει ύφεση τα τελευταία χρόνια που οφείλεται: α) στην οικονομική κρίση της χώρας από το 2009 και εντεύθεν, β) στη χαμηλή παραγωγικότητα του πρωτογενή τομέα, γ) στο δυσμενές περιβάλλον που δημιούργησε πρόσφατα η επιδημιολογική κρίση του Covid-19 και δ) στη γειτνίαση με χώρες πιο ανταγωνιστικές φορολογικά και με χαμηλότερο εργατικό κόστος (Βουλγαρία). Η αρνητική πορεία της οικονομίας και ιδίως η πανδημία άλλαξε τον εργασιακό χάρτη στην Π-ΑΜΘ. Ενώ το ποσοστό ανεργίας από το 2015-2018 μειώθηκε σημαντικά και όλο το διάστημα ήταν χαμηλότερο από το μέσο όρο της χώρας εντούτοις, η κατάσταση άλλαξε το 2019. Η ανεργία αυξήθηκε, χάθηκαν πολλές θέσεις εργασίας και πλέον το δ' τρίμηνο του 2020 βρίσκει την Π-ΑΜΘ να έχει το 4^ο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (17,7%) στη χώρα υπερβαίνοντας ελαφρώς τον εθνικό μέσο όρο (16,2%)²⁵.

Έντονα βιώνουν το πρόβλημα της ανεργίας οι νέοι. Ειδικότερα, στις ηλικίες 15-24 ετών το ποσοστό ανεργίας το 2019 έφθασε σχεδόν το 40%, αυξήθηκε από το 2018 και υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο που είναι 35,2%.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα για την Περιφέρεια αποτελεί η μακροχρόνια ανεργία η οποία στη διετία 2018-2019 αυξήθηκε κατά 6,5 ποσοστιαίες μονάδες²⁶, υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο (70,1%) και αποκλίνει πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (41,80%)²⁷. Μάλιστα, η Π-ΑΜΘ κατατάσσεται μεταξύ των Ευρωπαϊκών Περιφερειών με τα υψηλότερα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας ακολουθώντας τις Περιφέρειες Mayotte (FR), North-West (BG), Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Αττικής.

²⁵ ΕΛΣΤΑΤ, 24/3/2021, Δελτίο Τύπου – έρευνα εργατικού δυναμικού 8 τρίμηνο 2020

²⁶ % μακροχρόνιας ανεργίας 15-74 ετών - 2018:68% και 2019:74,5%

²⁷ Eurostat, News release 69/20 - 24/4/2020, unemployment in the regions of the EU, 2019

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Μείωση της ανεργίας, της μακροχρόνιας ανεργίας, της ανεργίας των νέων και των μειονεκτούντων ατόμων.
- Αύξηση της απασχόλησης σε τομείς της οικονομίας που μπορούν να δημιουργήσουν προστιθέμενη αξία για τα ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες της Περιφέρειας.

Ενδεικτικές δράσεις

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων (δημιουργία νέων θέσεων εργασίας-ΝΘΕ) κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3.
- Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης (ίδρυση επιχειρήσεων από ανέργους-Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες ΝΕΕ) κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3.

Ειδικός Στόχος γ:

Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων

Η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων ως προς τη συμμετοχή στην απασχόληση είναι μεγάλη στην Π-ΑΜΘ και αποτυπώνεται στο αντίστοιχα υψηλό ποσοστό των άνεργων γυναικών. Η κυριότερη αντικειμενική αιτία θεωρείται η φροντίδα των παιδιών, καθώς συχνά και άλλων εξαρτώμενων ατόμων του οικογενειακού περιβάλλοντος. Η Π-ΑΜΘ το 2018 κατατάσσεται ψηλά στο χάρτη των ελληνικών περιφερειών στις οποίες η φύλαξη παιδιών έχει επηρεάσει την απασχόληση των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών.

Εντονότερα αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της παιδικής φροντίδας οι οιοι «μονογονεϊκές οικογένειες» οι οποίες δημιουργήθηκαν λόγω της μετανάστευσης μεγάλου αριθμού ανδρών από μειονεκτούσες ομάδες πληθυσμού της Περιφέρειας για εποχιακές ή και μόνιμες εργασίες σε εργοτάξια στη Β. Ευρώπη.

Από τα προηγούμενα διαπιστώνεται η ανάγκη απεμπλοκής των ατόμων από τη φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων μελών της οικογένειας και στήριξής τους προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν εργασία και να ενταχθούν/επανενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Αναπτυξιακές ανάγκες - Προτεραιότητες

- Αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.
- Επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.
- Αύξηση της πρόσβασης σε υπηρεσίες φροντίδας παιδιών.

Ενδεικτικές δράσεις

- Δράσεις για την εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής-πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας (νέα μορφή της εναρμόνισης-παιδικοί-βρεφονηπιακοί σταθμοί-ΚΔΑΠ).

Ειδικός Στόχος στ:

Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περεταίρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση των ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες

Η προώθηση και διαφύλαξη του δικαιώματος ατόμων από μειονεκτούσες πληθυσμιακές ομάδες σε ποιοτική και ισότιμη εκπαίδευση αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα, καθώς έχει καθοριστικό αντίκτυπο στη μετέπειτα δυνατότητά τους να ενταχθούν στην κοινωνία, την αγορά εργασίας και να αποκτήσουν ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης. Από την άποψη αυτή, το δικαίωμα στην εκπαίδευση για όλους, χωρίς διακρίσεις, είναι ίσως το πιο αποτελεσματικό μέσο για την επίτευξη ίσων ευκαιριών για τα άτομα που συνθέτουν ευάλωτες ομάδες πληθυσμού. Στην κατεύθυνση αυτή είναι αναγκαίο το εκπαιδευτικό σύστημα να μπορεί να ανταποκρίνεται σε διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες. Αυτό προϋποθέτει την παροχή εξειδικευμένης και εξατομικευμένης υποστήριξης που αφορά μεταξύ άλλων σε εξατομικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης και παράλληλης στήριξης. Έμφαση δίνεται στην υποστήριξη μαθητών με αναπηρία ή και με ειδικές μαθησιακές ανάγκες, αλλά και σε παιδιά πληθυσμιακών ομάδων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην πρώιμη προσχολική ηλικία, με σκοπό την ενίσχυση και εξέλιξη των ικανοτήτων τους, ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά στην μετέπειτα σχολική τους εξέλιξη και πρόοδο. Παράλληλα, με την προσέγγιση αυτή επιδιώκεται η συμβολή στη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου από μαθητές που προέρχονται από ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες. Προς τούτο προβλέπεται η ανάπτυξη δράσεων τόσο για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών, όσο και για την υποστήριξη των οικογενειών τους.

Αναπτυξιακές ανάγκες - Προτεραιότητες

- Υποστήριξη της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση.
- Αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης.

Ενδεικτικές δράσεις

- Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές μαθησιακές ανάγκες.

Ειδικός Στόχος ζ:

Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας

Η εικόνα της Π-ΑΜΘ ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού χαρακτηρίζεται από το χαμηλό ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τις χαμηλές επιδόσεις ως προς τη συμμετοχή ατόμων ηλικίας 25-64 ετών σε προγράμματα δια βίου μάθησης. Τα προηγούμενα, σε συνδυασμό με το χαμηλό δείκτη παραγωγικότητας εργασίας στην Περιφέρεια και την ανάγκη για εκσυγχρονισμό του παραγωγικού προτύπου προς μια πιο ανταγωνιστική και εξωστρεφή οικονομία, τεκμηριώνουν την ανάγκη αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού. Στην κατεύθυνση αυτή προωθούνται δράσεις επιμόρφωσης, δια βίου μάθησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και επανειδίκευσης.

Έμφαση θα δοθεί στην απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων δεδομένων των συνεχών αλλαγών που συντελούνται στον τομέα των ΤΠΕ στην κατεύθυνση της μετάβασης προς μια πιο έξυπνη οικονομία και κοινωνία.

Αναπτυξιακές ανάγκες - Προτεραιότητες

- Αναβάθμιση δεξιοτήτων-επανακατάρτιση για όλους με έμφαση σε επιχειρηματικές και ψηφιακές δεξιότητες.

Ενδεικτικές δράσεις

- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3.
- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων σε θέματα καινοτομίας και βιομηχανίας 4.0

Ειδικός Στόχος θ:

Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών

Στόχος της δράσης είναι η συμβολή στη σταδιακή ενσωμάτωση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην Ελληνική κοινωνία, μέσω μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης με άξονα την αυτόνομη διαβίωση.

Παρόμοια δράση υλοποιείται στις 12 περιφέρειες υπό την παρακολούθηση της Γ.Γ. Μεταναστευτικής Πολιτικής και τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία χρηματοδότηση έληξε στο τέλος του 2020, με 120 ωφελούμενους στην Περιφέρεια ΑΜΘ.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών/δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην Περιφέρεια, ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και εναρμόνιση με τις Εθνικές στρατηγικές και αυτές της Ε.Ε.

Ενδεικτικές δράσεις

- Υποστήριξη της στέγασης, με την επιδότηση ενοικίου και συνεισφορά στις δαπάνες εγκατάστασης.
- Μαθήματα ένταξης, με την υλοποίηση ταχύρρυθμων μαθημάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και βασικών αρχών και αξιών του Ευρωπαϊκού και Ελληνικού πολιτισμού.
- Εξατομικευμένη εργασιακή συμβουλευτική, με τον εντοπισμό αναγκών και ενδιαφερόντων, καταγραφή δεξιοτήτων, κάλυψη κόστους απόκτησης πιστοποιητικών (π.χ. πιστοποιητικό ελληνομάθειας, επαγγελματική άδεια οδήγησης, κ.α.), διασύνδεση με τον ιδιωτικό τομέα-εργοδότες, επαγγελματική καθοδήγηση, ενημέρωση για παρεχόμενες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, κ.α.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας.

Ειδικός Στόχος Ι:

Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά

Στην Π-ΑΜΘ η πιο διακριτή και μεγάλη σε μέγεθος ευπαθής ομάδα πληθυσμού είναι αυτή των Ρομά. Γεωγραφικά συγκεντρώνονται σε οικισμούς κατά βάση στις παρυφές των αστικών και ημιαστικών κέντρων. Μεταξύ των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν είναι οι χαμηλής ποιότητας υποδομές και εξυπηρετήσεις, η μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού σε ελάχιστο χώρο, η διαβίωση σε μεγάλο βαθμό κάτω από τα όρια της φτώχειας, η υψηλή ανεργία, η παιδική εργασία και η ενδοοικογενειακή βία. Επίσης ο αναλφαβητισμός αποτελεί σημαντικό ζήτημα και εμπόδιο κοινωνικοποίησης των Ρομά, ένταξής τους στην αγορά εργασίας, επαγγελματικής εξέλιξης και κινητικότητας.

Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις τεράστιες αλλαγές που συντελούνται τελευταία στην αγορά εργασίας, σε βαθμό που οι παραδοσιακές ασχολίες αυτής της πληθυσμιακής ομάδας να φθίνουν επικίνδυνα (εποχιακές αγροτικές εργασίες, γυρολογικό εμπόριο) οδηγούν σε παραπέρα περιθωριοποίηση και κοινωνικό αποκλεισμό.

Για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ρομά απαιτούνται παρεμβάσεις πέραν της στέγασης με την επιδότηση ενοικίου και σε άλλους τομείς, όπως της εκπαίδευσης με δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας και προγραμμάτων απόκτησης δεξιοτήτων, αλλά και της

απασχόλησης με δράσεις π.χ. στήριξης των επιχειρήσεων για δημιουργία θέσεων εργασίας για Ρομά και στήριξη της αυτοαπασχόλησης.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - προτεραιότητες

- Εξασφάλιση βασικών συνθηκών στέγασης και βελτίωση ποιότητας ζωής.
- Αντιμετώπιση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας και καταπολέμηση της φτώχειας.
- Αύξηση της συμμετοχής των παιδιών στην εκπαίδευση και αποτροπή της σχολικής διαρροής.

Ενδεικτικές δράσεις

- Δράσεις βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά, καθώς και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στην εκπαίδευση και την απασχόληση.
- Δράσεις προώθησης στην αγορά εργασίας περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων.
- Δράσεις ενίσχυσης της πρόσβασης των Ρομά και άλλων μειονεκτουσών ομάδων στην εκπαίδευση.

Ειδικός Στόχος ια:

Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης

Σήμερα η κατάσταση στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας είναι σαφώς βελτιωμένη σε σχέση με την πρώτη περίοδο της οικονομικής κρίσης, γεγονός που οφείλεται κυρίως στις επενδύσεις μέσω του ΕΚΤ για δομές που παρέχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες σε κάθε κάτοικο που αντιμετωπίζει πρόβλημα. Εντούτοις, οι ανάγκες εξακολουθούν να υφίστανται και ενισχύονται αφενός εξαιτίας των επιπτώσεων της πανδημίας του Covid-19 όπως είναι η φτώχεια, οι ψυχικές παθήσεις και η ενδοοικογενειακή βία, και αφετέρου, λόγω των δυσμενών κοινωνικών δεικτών της Π-ΑΜΘ (γήρανση πληθυσμού, αυξημένα ποσοστά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας και υλικής υστέρησης), αλλά και λόγω του μεταναστευτικού/προσφυγικού ζητήματος. Στη βάση των παραπάνω, η Περιφέρεια θέτει ως προτεραιότητα τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και την υλοποίηση ενός πλέγματος παρεμβάσεων οι οποίες θα καλύψουν ανάγκες ευάλωτων ομάδων πληθυσμού.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Συνέχιση και διεύρυνση της λειτουργίας των δομών και υπηρεσιών στήριξης της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας και των κοινωνικών διακρίσεων.
- Βελτίωση της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες που συμβάλλουν στη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ενδεικτικές δράσεις

- Ενίσχυση λειτουργίας και διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών στα Κέντρα Κοινότητας με στόχο τη μεγαλύτερη χωρική κάλυψη, την περεταίρω εξασφάλισή τους, καθώς και τον προσανατολισμό τους στην παιδική προστασία, μέσω της καταγραφής και της επιτήρησης (surveillance) της παιδικής φτώχειας και του αποκλεισμού.
- Δράσεις για ίση πρόσβαση, χωρίς διαχωρισμούς στην προσχολική - σχολική εκπαίδευση / δράσεις για το Παιδί, όπως υποστηρικτική διδασκαλία για παιδιά ευάλωτων και ειδικών ομάδων πληθυσμού σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες και τα Κέντρα Κοινότητας.
- Δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης οικογένειας και παιδιού σε απομακρυσμένες περιοχές με διάφορα προβλήματα πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες.
- Προώθηση της διαπολιτισμικής Διαμεσολάβησης στα Κέντρα Κοινότητας, όπου αυτό κριθεί απαραίτητο.
- Ανάπτυξη δικτύου παροχής Φροντίδας σε ηλικιωμένους (ΚΗΦΗ), αξιοποιώντας την εμπειρία που αποκτήθηκε και κατά την διάρκεια της πανδημίας, με την ενεργοποίηση των Δήμων για τη δημιουργία νέων δομών και την διερεύνηση δυνατότητας παροχής υπηρεσιών φροντίδας κατ' οίκον και παρακολούθησης εξ αποστάσεως των ωφελουμένων.
- Ενίσχυση για τη δημιουργία νέων Κέντρων Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ (ΚΕΔΗΦ) από φορείς της αυτοδιοίκησης, συλλόγους γονέων και εξειδικευμένων φορέων, καθώς και συνέχιση της υποστήριξης αυτών που δημιουργήθηκαν στην περίοδο 2014-2020 με διεύρυνση και εμβάθυνση των υπηρεσιών τους, με βάση και την αξιολόγηση των υφιστάμενων δομών που βρίσκεται σε εξέλιξη.
- Ενδυνάμωση των υπηρεσιών υγείας της Π-ΑΜΘ και αύξηση του αριθμού των Δομών (Π.Φ.Υ., Δομές/Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, Παιδοψυχιατρικές Εξαρτήσεις, Δημόσια Υγεία, με έμφαση στην προστασία των παιδιών και της οικογένειας).
- Ενίσχυση των υπαρχουσών και δημιουργία νέων δομών υποστήριξης γυναικών που υφίστανται βία και καλύτερη προβολή τους στην κοινότητα για την άρση των στερεοτύπων και του φόβου, σε όλες τις πληθυσμιακές ομάδες.
- Στήριξη όλων των δράσεων αποασυλοποίησης και ένταξης για τη δημιουργία δομών για άτομα με αναπηρίες, ψυχικές παθήσεις ή και άλλες ειδικές ομάδες πληθυσμού (ΣΥΔ, Προστατευόμενα Διαμερίσματα, Προσωπικός Βοηθός ή όποια άλλη μορφή δομής ή δράσης κριθεί πρόσφορη για την ένταξη και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων αυτών στην κοινότητα).
- Ανάπτυξη υπηρεσιών Μετανοσοκομειακής Φροντίδας σε συνεργασία με τα νοσοκομεία της Περιφέρειας για άτομα που δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν κατ' οίκον ιατρική φροντίδα με ίδια μέσα (βραχυχρόνια ή μακροχρόνια ιατρική φροντίδα).

Ειδικός Στόχος ιβ:

Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των ατόρων και των παιδιών

Η Π-ΑΜΘ το 2019 καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας ως προς το ποσοστό των ατόμων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας, αλλά και ως προς το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 0-59 ετών που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας²⁸.

Μεταξύ των πληθυσμιακών ομάδων που αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας είναι οι άνεργοι και τα άτομα με χαμηλή εκπαίδευση. Επίσης η φτώχεια των παιδιών ηλικίας ως 17 ετών αποτελεί ένα όλο και πιο ανησυχητικό ζήτημα. Η Ελλάδα το 2018 κατατάσσεται στις χώρες της ΕΕ με τα υψηλότερα ποσοστά παιδικής φτώχειας ακολουθώντας τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία, στοιχείο που αποτυπώνει την ένταση του προβλήματος συνολικά στη χώρα.

Αναφορικά με το ποσοστό υλικής στέρησης στο συνολικό πληθυσμό της Π-ΑΜΘ αυξήθηκε στη διετία 2018-2019 από 18% σε 19,9%, ενώ είναι κατά πολύ πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (16,2%: 2019) γεγονός που υπογραμμίζει τις δυσκολίες επιβίωσης και τις αυξημένες ανάγκες στήριξης του πληθυσμού της Περιφέρειας.

Τα τελευταία χρόνια πανελλαδικά αλλά και στην Π-ΑΜΘ έχουν προωθηθεί για τις ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες πληθυσμού υποστηρικτικές πολιτικές που αφορούν είτε Προγράμματα Κοινωνικών Μεταβιβάσεων (Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα/Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης), είτε Προγράμματα Παροχών (Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους - ΤΕΒΑ), ενώ παράλληλα έχει ενεργοποιηθεί και η λειτουργία πολλών δομών φτώχειας που προσφέρουν ανακουφιστικές υπηρεσίες.

Παρόλα αυτά, η μακροχρόνια ύφεση και η υψηλή ανεργία δε βοηθούν στην αναχαίτιση των φαινομένων φτωχοποίησης-ειδικά για τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού-φαινόμενα που με τη σειρά τους δημιουργούν περαιτέρω κοινωνικά προβλήματα, μεταξύ αυτών και προβλήματα κοινωνικής ανισότητας και αποκλεισμού, όπως φαίνεται από το υψηλό ποσοστό πληθυσμού που παραμένει σε κίνδυνο φτώχειας μετά τις μεταβιβάσεις.

Αναπτυξιακές ανάγκες - Προτεραιότητες

- Συνέχιση ενεργειών για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Στήριξη ευάλωτων ομάδων πληθυσμού.

²⁸ Eurostat, People living in households with very low work intensity by NUTS regions

Ενδεικτικές δράσεις

- Δράσεις στήριξης του πληθυσμού κάτω των ορίων της φτώχειας σε υλικά αγαθά (Δομές Αγαθών).
- Δημιουργία κέντρων προστασίας παιδιού και οικογένειας, καθώς και κινητών μονάδων κατ' οίκον στήριξης ευπαθών ομάδων πληθυσμού.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6: ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΜΘ (ΕΤΠΑ)

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών

Ειδικός Στόχος i: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές

Στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη εφαρμογής στοχευμένων δράσεων μέσα από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στα αστικά κέντρα που θα αναδεικνύουν τον υποστηρικτικό και προωθητικό αναπτυξιακό τους ρόλο.

Οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι αστικές περιοχές αφορούν κρίσιμα ζητήματα, απόρροια της οικονομικής ύφεσης, αλλά και της πανδημίας του Covid-19. Ως τέτοια αναφέρονται η αυξημένη ανεργία, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η καταπολέμηση των ανισοτήτων, η περιβαλλοντική υποβάθμιση των αστικών περιοχών, κ.α.. Η επίλυσή τους επιχειρείται μέσα από δράσεις που αφορούν στη στήριξη της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και της κινητικότητας και στη διευκόλυνση της μετάβασης προς μια οικονομία και κοινωνία αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Σύμφωνα και με το αναθεωρημένο ΠΧΠ ΑΜΘ και το πληθυσμιακό όριο των 50.000 κατοίκων, προτείνεται η κατάρτιση Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων στις πόλεις που αποτελούν έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας ΑΜΘ (Καβάλα, Δράμα, Κομοτηνή, Ξάνθη και Αλεξανδρούπολη).

Ήδη, μέσω του ΠΕΠ ΑΜΘ 2014-2020 υλοποιούνται τρία (3) Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης στις πόλεις της Αλεξανδρούπολης, της Καβάλας και της Δράμας. Οι συγκεκριμένες στρατηγικές ΒΑΑ ανταποκρίνονται στον Ειδικό Στόχο i του ΣΠ5 «Ενίσχυση της ολοκληρωμένης κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές». Στη λογική αυτή η υλοποίησή τους μπορεί να

συνεχιστεί και στη νέα Προγραμματική Περίοδο, με πιθανή αναπροσαρμογή-συμπλήρωση των περιοχών εφαρμογής (εφόσον κριθεί σκόπιμο) και αναθεώρησή τους.

Από την εμπειρία της τρέχουσας περιόδου διαπιστώνεται ότι θα ήταν αποτελεσματικότερη η προεπιλεγμένη κατανομή πόρων βάσει αναγκών και προτεραιοτήτων στις οποίες θα προσκληθούν οι Δικαιούχοι (Δήμοι) των υπόλοιπων πόλεων να καταρτίσουν και να υποβάλουν Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Ολοκληρωμένη ανάπτυξη σε επιλεγμένες ζώνες των αστικών κέντρων της Π-ΑΜΘ.

Ενδεικτικές δράσεις

- ΣΒΑΑ αστικών περιοχών: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Αλεξανδρούπολης.

Ειδικός Στόχος ii:

Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας, σε περιοχές πλην των αστικών περιοχών

Την τρέχουσα περίοδο υλοποιείται μια Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ), η «**Πολιτιστική Διαδρομή της Εγνατίας Οδού**». Σκοπός της είναι η αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας και η συνδυαστική λειτουργία τους, με φυσικούς και άλλους τουριστικούς πόρους προκειμένου ο τουρισμός, με σημείο αναφοράς τον πολιτισμό, να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Δεδομένης της σημαντικότητας και συνεισφοράς της εν λόγω ΟΧΕ στην προσπάθεια διαμόρφωσης μιας νέας ταυτότητας για την Περιφέρεια και την ανάδειξή της σε έναν διακριτό, διεθνούς εμβέλειας τουριστικό προορισμό κρίνεται απαραίτητο να συνεχιστεί και στη νέα Προγραμματική Περίοδο. Μάλιστα, η ενίσχυση της Πολιτιστικής Διαδρομής της Εγνατίας Οδού υποδεικνύεται και μέσω του αναθεωρημένου Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου.

Επιπλέον, οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις μπορούν να αποτελέσουν ευκαιρία και τον κατάλληλο μηχανισμό για την ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής στην Περιφέρεια ΑΜΘ λαμβάνοντας υπόψη τον διαφορετικό βαθμό ανάπτυξης και επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων των απομακρυσμένων και υποβαθμισμένων περιοχών σε σχέση με τα αστικά κέντρα. Οι περιοχές αυτές συγκροτούνται από μεγάλους και μικρούς οικισμούς με αυξημένα προβλήματα και δυσκολίες σε πολλά επίπεδα. Με την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης είναι βέβαιο ότι θα αποκλιμακωθούν ως ένα βαθμό οι ανισότητες που παρατηρούνται με τα αστικά κέντρα και θα επιλυθούν χρόνια ζητήματα. Ως τέτοια

αναφέρονται η πληθυσμιακή συρρίκνωση και η φυγή των νέων, τα προβλήματα προσβασιμότητας, η απόκλιση του επιπέδου υποδομών και υπηρεσιών εν συγκρίσει με τα αστικά κέντρα, οι περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης, οι αναξιοποίητοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Σύνδεση τουρισμού - πολιτισμού στην κατεύθυνση του εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος, της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και της διασύνδεσης με τους άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας.
- Ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων στις απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές της Περιφέρειας.

Ενδεικτικές δράσεις

- ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής Εγνατίας Οδού.
- ΟΧΕ απομακρυσμένων και υποβαθμισμένων περιοχών.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7: ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΜΘ (ΕΚΤ)

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4:

Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων

Ειδικός Στόχος α:

Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη Νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας

Η οικονομία της Π-ΑΜΘ παρουσιάζει ύφεση τα τελευταία χρόνια που οφείλεται: α) στην οικονομική κρίση της χώρας από το 2009 και εντεύθεν, β) στη χαμηλή παραγωγικότητα του πρωτογενή τομέα, γ) στο δυσμενές περιβάλλον που δημιουργήσε πρόσφατα η επιδημιολογική κρίση του Covid-19 και δ) στη γειτνίαση με χώρες πιο ανταγωνιστικές φορολογικά και με χαμηλότερο εργατικό κόστος (Βουλγαρία). Η αρνητική πορεία της οικονομίας και ιδίως η πανδημία άλλαξε τον εργασιακό χάρτη στην Π-ΑΜΘ. Ενώ το ποσοστό ανεργίας από το 2015-2018 μειώθηκε σημαντικά και όλο το διάστημα ήταν χαμηλότερο από το μέσο όρο της χώρας εντούτοις, η κατάσταση άλλαξε το 2019. Η ανεργία αυξήθηκε, χάθηκαν πολλές θέσεις εργασίας και πλέον το δ' τρίμηνο του 2020 βρίσκει την Π-ΑΜΘ να

έχει το 4^ο υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (17,7%) στη χώρα υπερβαίνοντας ελαφρώς τον εθνικό μέσο όρο (16,2%)²⁹.

Έντονα βιώνουν το πρόβλημα της ανεργίας οι νέοι. Ειδικότερα στις ηλικίες 15-24 ετών το ποσοστό ανεργίας το 2019 έφθασε σχεδόν το 40%, αυξήθηκε από το 2018 και υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο που είναι 35,2%.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα για την Περιφέρεια αποτελεί η μακροχρόνια ανεργία η οποία στη διετία 2018-2019 αυξήθηκε κατά 6,5 ποσοστιαίες μονάδες³⁰, υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο (70,1%) και αποκλίνει πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (41,80%)³¹. Μάλιστα, η Π-ΑΜΘ κατατάσσεται μεταξύ των Ευρωπαϊκών Περιφερειών με τα υψηλότερα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας ακολουθώντας τις Περιφέρειες Mayotte (FR), North-West (BG), Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Αττικής.

Αναπτυξιακές Ανάγκες - Προτεραιότητες

- Μείωση της ανεργίας, της μακροχρόνιας ανεργίας, της ανεργίας των νέων και των μειονεκτούντων ατόμων.
- Αύξηση της απασχόλησης σε τομείς της οικονομίας που μπορούν να δημιουργήσουν προστιθέμενη αξία για τα ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες της Περιφέρειας.

Ενδεικτικές δράσεις

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων (δημιουργία νέων θέσεων εργασίας-ΝΘΕ) σε περιοχές εφαρμογής ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών (ΒΑΑ και ΟΧΕ).
- Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης (ίδρυση επιχειρήσεων από ανέργους-Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες ΝΕΕ) σε περιοχές εφαρμογής ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών (ΒΑΑ και ΟΧΕ).

Ειδικός Στόχος ζ:

Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας

Στην Π-ΑΜΘ από το 2018 και έπειτα σημειώνεται απώλεια θέσεων εργασίας η οποία ενισχύθηκε περαιτέρω εξαιτίας της πρόσφατης υγειονομικής κρίσης. Η τελευταία, προκάλεσε μάλιστα σημαντικές αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον όπως, π.χ. ανάπτυξη της

²⁹ ΕΛΣΤΑΤ, 24/3/2021, Δελτίο Τύπου – έρευνα εργατικού δυναμικού 8 τρίμηνο 2020

³⁰ % μακροχρόνιας ανεργίας 15-74 ετών - 2018:68% και 2019:74,5%

³¹ Eurostat, News release 69/20 - 24/4/2020, unemployment in the regions of the EU, 2019

τηλεργασίας, αλλά και του ηλεκτρονικού εμπορίου, αλλαγές που απαιτούν εξοικείωση με νέες τεχνολογίες και ψηφιακές δεξιότητες.

Επιπλέον, σοβαρό ζήτημα και πρόκληση προς αντιμετώπιση, αποτελεί η δυσκολία άμεσης ένταξης στην αγορά εργασίας μεγάλου μέρους του πληθυσμού και ιδίως ατόμων με χαμηλά τυπικά προσόντα και ειδίκευση, ατόμων με αναπηρίες και ανεπαρκώς ειδικευμένων ενηλίκων. Απαιτείται συνεπώς αναβάθμιση δεξιοτήτων και απόκτηση νέων γνώσεων του ανθρώπινου δυναμικού (ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων) που θα διευκολύνουν την προσαρμογή στις αλλαγές που συντελούνται στην αγορά εργασίας, θα ενισχύσουν την απασχολησιμότητα, την αντιστοίχιση προσόντων και αναγκών και θα προωθήσουν την επαγγελματική κινητικότητα.

Τα παραπάνω συμβάλλουν και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της Περιφέρειας και στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας σε νέους δυναμικούς και αναδυόμενους κλάδους που υποδεικνύει η στρατηγική RIS3, προϋπόθεση των οποίων αποτελεί το καταρτισμένο και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.

Αναπτυξιακές Ανάγκες – Προτεραιότητες

- Αναβάθμιση γνώσεων και απόκτηση νέων ικανοτήτων-δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.
- Ενίσχυση της απασχολησιμότητας και διευκόλυνση της προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας.

Ενδεικτικές δράσεις

- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων σε περιοχές εφαρμογής ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών (BAA και ΟΧΕ).
- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων σε θέματα καινοτομίας και βιομηχανίας 4.0

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 8: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ΕΤΠΑ)

Η Τεχνική Βοήθεια αποτελεί ξεχωριστό Άξονα Προτεραιότητας και περιλαμβάνει δράσεις που στοχεύουν στην έγκαιρη και άρτια ολοκλήρωση της προετοιμασίας των έργων που πρόκειται να υλοποιηθούν από το Πρόγραμμα, στην αποτελεσματική υλοποίησή τους μέσω της παροχής τεχνικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, στη στήριξη των εμπλεκόμενων φορέων-δικαιούχων στο πλαίσιο των δράσεων που πρόκειται να υλοποιήσουν, στην αξιολόγηση του Προγράμματος, στην αποτελεσματική πληροφόρηση του κοινού - των δυνητικών δικαιούχων - των κοινωνικών εταίρων - των επιχειρήσεων, και στη διάχυση των καλών πρακτικών

αξιοποιώντας την εμπειρία που έχει αποκτηθεί από τις προηγούμενες Προγραμματικές Περιόδους.

Στόχος της τεχνικής βοήθειας είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικής διαχείρισης και εφαρμογής του προγράμματος.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δράσεις υποστήριξης της Διαχειριστικής Αρχής.
- Δράσεις προετοιμασίας, υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου του Προγράμματος.
- Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του Προγράμματος.
- Δράσεις αξιολόγησης, εκπόνησης μελετών και συλλογής δεδομένων.
- Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 9: ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ΕΚΤ+)

Η Τεχνική Βοήθεια αποτελεί ξεχωριστό Άξονα Προτεραιότητας και περιλαμβάνει δράσεις που στοχεύουν στην έγκαιρη και άρτια ολοκλήρωση της προετοιμασίας των έργων που πρόκειται να υλοποιηθούν από το Πρόγραμμα, στην αποτελεσματική υλοποίησή τους μέσω της παροχής τεχνικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, στη στήριξη των εμπλεκόμενων φορέων-δικαιούχων στο πλαίσιο των δράσεων που πρόκειται να υλοποιήσουν, στην αξιολόγηση του Προγράμματος, στην αποτελεσματική πληροφόρηση του κοινού - των δυνητικών δικαιούχων - των κοινωνικών εταίρων - των επιχειρήσεων, και στη διάχυση των καλών πρακτικών αξιοποιώντας την εμπειρία που έχει αποκτηθεί από τις προηγούμενες Προγραμματικές Περιόδους.

Στόχος της τεχνικής βοήθειας είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικής διαχείρισης και εφαρμογής του προγράμματος.

Ενδεικτικές Δράσεις

- Δράσεις υποστήριξης της Διαχειριστικής Αρχής.
- Δράσεις προετοιμασίας, υλοποίησης, παρακολούθησης και ελέγχου του Προγράμματος.
- Δράσεις ενίσχυσης της ικανότητας των φορέων και δικαιούχων του Προγράμματος.
- Δράσεις αξιολόγησης, εκπόνησης μελετών και συλλογής δεδομένων.
- Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας του προγράμματος.
- Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας.

4. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

4.1 Δείκτες Εκρών ΕΤΠΑ

Στόχος Πολιτικής	Ταμείο	Ειδ. Στόχος	Δράση	Κωδικός Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCO01	Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (από τις οποίες πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες και μεγάλες)	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCO02	Επιχειρήσεις που υποστηρίζονται με επιχορηγήσεις	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCO10	Επιχειρήσεις που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCO05	Νέες επιχειρήσεις που υποστηρίζονται	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Λειτουργία Περιφερειακής Δομής Υποστήριξης της Στρατηγικής RIS3		ΠΙΘΑΝΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	ii	1. Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών προς πολίτες και επιχειρήσεις 2. Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στους τομείς τουρισμού - πολιτισμού	RCO14	Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών και διαδικασιών	Δημόσιοι Οργανισμοί
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	iii	Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και στήριξη των εξαγωγών κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCO103	Επιχειρήσεις υψηλής ανάπτυξης που υποστηρίζονται	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	iii	Δημιουργία / υποστήριξη δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας	RCO15	Ικανότητες που έχουν δημιουργηθεί για την εκκόλαψη επιχειρήσεων	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	i	1. Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια/δημοτικά κτίρια 2. Δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων χώρων και υποδομών	RCO19	Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	Αριθμός
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	ii	Ανάπτυξη βασικών υποδομών και εφαρμογών για την αξιοποίηση της γεωθερμίας σε αστικές, αγροτικές και βιομηχανικές περιοχές	RCO22	Πρόσθετη παραγωγική ικανότητα για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (εκ της οποίας ηλεκτρική, θερμική)	MW

Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	iv	1. Παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας 2. Παρεμβάσεις προστασίας της διάβρωσης των ακτών	RCO25	Αντιπλημμυρικά έργα σε ακτές, όχθες ποταμών και λιμνών που κατασκευάστηκαν ή ενισχύθηκαν πρόσφατα	ΚΜ
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	iv	Προμήθεια εξοπλισμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών όπως οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες	RCO28	Περιοχή που καλύπτεται από μέτρα προστασίας κατά των πυρκαγιών	Εκτάρια
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Κατασκευή νέων και αποκατάσταση /ενίσχυση υφιστάμενων δικτύων και λοιπών υποδομών ύδρευσης	RCO30	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	ΚΜ
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Κατασκευή μονάδων επεξεργασίας νερού Κατασκευή φραγμάτων και υδρομαστεύσεων		ΠΙΘΑΝΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Δράσεις ελέγχου διαρροών & παρακολούθησης των εγκαταστάσεων ύδρευσης		ΠΙΘΑΝΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Δράσεις εφαρμογής μέτρων Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής ΥΔ ΑΜΘ		ΠΙΘΑΝΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Δράσεις υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων	RCO31	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	ΚΜ
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Δράσεις υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων	RCO32	Νέα ή αναβαθμισμένη ικανότητα επεξεργασίας λυμάτων	Ισοδύναμο πληθυσμού
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	vi	Δημιουργία και δικτύωση Πράσινων Σημείων Πρόληψη, ελαχιστοποίηση, διαλογή ανακυκλώσιμων οικιακών αποβλήτων	RCO34	Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων	Τόνοι /έτος
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	vi	Δημιουργία και δικτύωση Πράσινων Σημείων Πρόληψη, ελαχιστοποίηση, διαλογή ανακυκλώσιμων οικιακών αποβλήτων	RCO 107	Επενδύσεις σε εγκαταστάσεις για χωριστή συλλογή αποβλήτων	Ευρώ
Σ.Π. 3	ΕΤΠΑ	i	Ανάπτυξη/αναβάθμιση διευρωπαϊκού/διαπεριφερειακού οδικού δικτύου	RCO 43	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών - ΔΕΔ-Μ	ΚΜ

Σ.Π. 3	ΕΤΠΑ	ii	Δράσεις ενίσχυσης της προσπελασιμότητας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο Δράσεις λειτουργικής αναβάθμισης και οδικής ασφάλειας του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου	RCO 44	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών - μη ΔΕΔ-Μ	ΚΜ
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	ii	Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών προσχολικής φροντίδας	RCO66	Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας	Άτομα
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	ii	Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Υποδομή για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και για εκπαίδευση ενηλίκων	RCO67	Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων	Άτομα
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	iii	Δράσεις αναβάθμισης/ συμπλήρωσης υποδομών κοινωνικής πρόνοιας ευάλωτων ομάδων πληθυσμού (Ρομά, ΑμεΑ, μετανάστες, ηλικιωμένοι)	RCO65	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής στέγασης	Άτομα
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	iii	Δράσεις για τη δημιουργία και βελτίωση βασικών υποδομών και δικτύων σε υποβαθμισμένους οικισμούς όπως π.χ. Ρομά	RCO 113	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο ολοκληρωμένων δράσεων για την κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και μειονεκτουσών ομάδων	Άτομα
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	v	Αναβάθμιση /συμπλήρωση υποδομών υγείας όλων των βαθμίδων	RCO69	Χωρητικότητα νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης	Άτομα/έτος
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	vi	Δράσεις για την προστασία, ανάδειξη και προβολή του τουριστικού αποθέματος (πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα)	RCO 77	Αριθμός υποστηριζόμενων πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Πολιτιστικές και τουριστικές τοποθεσίες
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	vi	Δράσεις τουριστικής προβολής		ΠΙΘΑΝΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	

Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	i	ΣΒΑΑ Αστικών περιοχών: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Αλεξανδρούπολης	RC074	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης	Άτομα
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	i	ΣΒΑΑ Αστικών περιοχών: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Αλεξανδρούπολης	RC075	Στρατηγικές που υποστηρίζονται για ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη	Στρατηγικές
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	i	ΣΒΑΑ Αστικών περιοχών: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Αλεξανδρούπολης	RC076	Ολοκληρωμένα έργα εδαφικής ανάπτυξης	Έργα
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	i	ΣΒΑΑ Αστικών περιοχών: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Αλεξανδρούπολης	RC0114	Ανοιχτοί χώροι που δημιουργούνται ή αποκαθίστανται σε αστικές περιοχές	Τετραγωνικά μέτρα
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	ii	ΣΒΑΑ Αστικών περιοχών: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Αλεξανδρούπολης	RC075	Στρατηγικές που υποστηρίζονται για ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη	Στρατηγικές
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	ii	ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής Εγνατίας Οδού ΟΧΕ απομακρυσμένων και υποβαθμισμένων περιοχών	RC074	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης	Άτομα
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	ii	ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής Εγνατίας Οδού ΟΧΕ απομακρυσμένων και υποβαθμισμένων περιοχών	RC076	Ολοκληρωμένα έργα εδαφικής ανάπτυξης	Έργα

4.2 Δείκτες Αποτελέσματος ΕΤΠΑ

Στόχος Πολιτικής	Ταμείο	Ειδ. Στόχος	Δράση	Κωδικός Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCR01	Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	Ετήσιο ΙΠΑ-Ισοδύναμο Πλήρους Απασχόλησης
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCR102	Θέσεις έρευνας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	Ετήσιο ΙΠΑ-Ισοδύναμο Πλήρους Απασχόλησης
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCR02	Ιδιωτικές επενδύσεις που αντιστοιχούν σε δημόσια στήριξη (από τις οποίες: επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά μέσα)	Ευρώ
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	i	Υποστήριξη επιχειρήσεων για έρευνα-καινοτομία σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCR03	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που εισάγουν καινοτομίες προϊόντων ή διαδικασιών	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	ii	1. Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών προς πολίτες και επιχειρήσεις 2. Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στους τομείς τουρισμού - πολιτισμού	RCR11	Χρήστες νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Ετήσιοι χρήστες
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	iii	Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και στήριξη των εξαγωγών κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCR017	Νέες επιχειρήσεις που επιβιώνουν στην αγορά	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	iii	Δημιουργία / υποστήριξη δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας	RCR018	ΜΜΕ που χρησιμοποιούν υπηρεσίες εκκολαπτηρίου μετά τη δημιουργία του εκκολαπτηρίου	Επιχειρήσεις
Σ.Π. 1	ΕΤΠΑ	iii	Ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και στήριξη των εξαγωγών κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3	RCR19	Επιχειρήσεις με υψηλότερο κύκλο εργασιών	Επιχειρήσεις

Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	i	Πρώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	RCR26	Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ των οποίων: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	ii	Πρώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σε αυτήν	RCR31	Συνολική παραγόμενη ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές (εκ της οποίας ηλεκτρική, θερμική)	MWh/έτος
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	iv	1. Παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας 2. Παρεμβάσεις προστασίας της διάβρωσης των ακτών	RCR35	Πληθυσμός που επωφελείται από αντιπλημμυρικά έργα	Άτομα
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	iv	Προμήθεια εξοπλισμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων και καταστροφών όπως οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες	RCR36	Πληθυσμός που επωφελείται από μέτρα προστασίας από ανεξέλεγκτες πυρκαγιές	Άτομα
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Κατασκευή νέων και αποκατάσταση /ενίσχυση υφιστάμενων δικτύων και λοιπών υποδομών ύδρευσης Κατασκευή μονάδων επεξεργασίας νερού κατασκευή φραγμάτων και υδρομαστεύσεων	RCR41	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης	Άτομα
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Δράσεις υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων	RCR42	Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων	Άτομα
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	v	Δράσεις ελέγχου διαρροών & παρακολούθησης των εγκαταστάσεων ύδρευσης	RCR43	Απώλειες νερού σε συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	Κυβικά μέτρα / έτος
Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	vi	Δημιουργία και δικτύωση Πράσινων Σημείων Πρόληψη, ελαχιστοποίηση, διαλογή ανακυκλώσιμων οικιακών αποβλήτων	RCR103	Απόβλητα που συλλέγονται χωριστά	Τόνοι /έτος

Σ.Π. 2	ΕΤΠΑ	vi	Δημιουργία και δικτύωση Πράσινων Σημείων Πρόληψη, ελαχιστοποίηση, διαλογή ανακυκλώσιμων οικιακών αποβλήτων	RCR47	Ανακυκλωμένα απόβλητα	Τόνοι /έτος
Σ.Π. 3	ΕΤΠΑ	i	Ανάπτυξη/αναβάθμιση διευρωπαϊκού/διαπεριφερειακού οδικού δικτύου	RCR56	Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωπο-ημέρες /έτος
Σ.Π. 3	ΕΤΠΑ	ii	Δράσεις ενίσχυσης της προσηλασιμότητας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο Δράσεις λειτουργικής αναβάθμισης και οδικής ασφάλειας του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου	RCR56	Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωπο-ημέρες /έτος
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	ii	Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών προσχολικής φροντίδας	RCR70	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας	Χρήστες / έτος
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	ii	Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών και εξοπλισμού μονάδων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Υποδομή για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και για εκπαίδευση ενηλίκων	RCR71	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων	Χρήστες / έτος
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	iii	Δράσεις για τη δημιουργία και βελτίωση βασικών υποδομών και δικτύων σε υποβαθμισμένους οικισμούς όπως π.χ. Ρομά	RCR67	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων κοινωνικής στέγασης	Χρήστες /έτος
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	v	Αναβάθμιση /συμπλήρωση υποδομών υγείας όλων των βαθμίδων	RCR73	Ετήσιος αριθμός χρηστών νέων ή εκσυγχρονισμένων εγκαταστάσεων υγειονομικής περίθαλψης	Χρήστες/έτος
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	vi	Δράσεις για την προστασία, ανάδειξη και προβολή του τουριστικού	RCR77	Επισκέπτες υποστηριζόμενων	Επισκέπτες /έτος

			αποθέματος (πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα)		πολιτιστικών και τουριστικών χώρων	
Σ.Π. 4	ΕΤΠΑ	vi	Δράσεις τουριστικής προβολής		ΠΙΘΑΝΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	i	ΣΒΑΑ αστικών περιοχών: Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Κομοτηνής, Αλεξανδρούπολης		Πιθανά σχεδιασμός ειδικών δεικτών	
Σ.Π. 5	ΕΤΠΑ	ii	ΟΧΕ Πολιτιστικής Διαδρομής Εγνατίας Οδού ΟΧΕ απομακρυσμένων και υποβαθμισμένων περιοχών	RCR77	Επισκέπτες υποστηριζόμενων πολιτιστικών και τουριστικών χώρων Πιθανά σχεδιασμός ειδικών δεικτών Πιθανά σχεδιασμός ειδικών δεικτών	Επισκέπτες /έτος
Σ.Π. 5	ΕΚΤ+	α	Ενίσχυση επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων (δημιουργία νέων θέσεων εργασίας-ΝΘΕ) σε περιοχές εφαρμογής ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών (ΒΑΑ και ΟΧΕ). Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης (ίδρυση επιχειρήσεων από ανέργους-Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες ΝΕΕ) σε περιοχές εφαρμογής ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών (ΒΑΑ και ΟΧΕ).	CR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης αμέσως μετά τη συμμετοχή τους	Αριθμός Ατόμων
Σ.Π. 5	ΕΚΤ+	ζ	Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων σε περιοχές εφαρμογής ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών (ΒΑΑ και ΟΧΕ). Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων σε θέματα καινοτομίας και βιομηχανίας 4.0	CR063	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά το τέλος της συμμετοχής τους	Αριθμός Ατόμων

4.3 Δείκτες Εκροών Στόχου Πολιτικής 4 (ΕΚΤ+)

Ειδ. Στόχος	Δράση	Κωδικός Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
α	- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων (δημιουργία νέων θέσεων εργασίας-ΝΘΕ) κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3. - Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης (ίδρυση επιχειρήσεων από ανέργους-Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες ΝΕΕ) κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3.	EECO02	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός ατόμων
γ	Δράσεις για την εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής - πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας (νέα μορφή της εναρμόνισης - παιδικοί – βρεφονηπιακοί σταθμοί- ΚΔΑΠ).	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων (Γυναίκες)	Αριθμός ατόμων
στ	Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές μαθησιακές ανάγκες	EECO12	Αριθμός συμμετεχόντων με αναπηρία	Αριθμός ατόμων
ζ	Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3.	EECO02	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Αριθμός ατόμων
ζ	Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων σε θέματα καινοτομίας και βιομηχανίας 4.0	EECO05	Αριθμός εργαζομένων συμμετεχόντων, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων	Αριθμός ατόμων
θ	- Υποστήριξη της στέγασης, με την επιδότηση ενοικίου και συνεισφορά στις δαπάνες εγκατάστασης. - Μαθήματα ένταξης, με την υλοποίηση ταχύρρυθμων μαθημάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και βασικών αρχών και αξιών του Ευρωπαϊκού και Ελληνικού πολιτισμού. - Εξατομικευμένη εργασιακή συμβουλευτική, με τον εντοπισμό αναγκών και ενδιαφερόντων, καταγραφή δεξιοτήτων, κάλυψη κόστους απόκτησης πιστοποιητικών (π.χ. πιστοποιητικό ελληνομάθειας, επαγγελματική άδεια οδήγησης, κ.α.), διασύνδεση με τον ιδιωτικό τομέα-εργοδότες, επαγγελματική καθοδήγηση, ενημέρωση για παρεχόμενες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, κ.α. - Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας	EECO13	Αριθμός υπηκόων Τρίτων Χωρών	Αριθμός ατόμων
ι	- Δράσεις για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά. - Δράσεις προώθησης στην αγορά εργασίας περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων όπως των Ρομά. - Δράσεις ενίσχυσης της πρόσβασης των Ρομά και άλλων μειονεκτουσών ομάδων στην εκπαίδευση.	EECO15	Αριθμός συμμετεχόντων που ανήκουν σε μειονότητα (συμπεριλαμβανομένων περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά)	Αριθμός ατόμων

ια	- Ενίσχυση λειτουργίας και διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών στα Κέντρα Κοινότητας με στόχο την μεγαλύτερη χωρική κάλυψη, την περεταίρω εξατομίκευσή τους, καθώς και τον προσανατολισμό τους στην παιδική προστασία, μέσω της καταγραφής και της επιτήρησης (surveillance) της παιδικής φτώχειας και του αποκλεισμού. - Δράσεις για ίση πρόσβαση, χωρίς διαχωρισμούς στην προσχολική - σχολική εκπαίδευση / δράσεις για το Παιδί, όπως υποστηρικτική διδασκαλία για παιδιά ευάλωτων και ειδικών ομάδων πληθυσμού σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες και τα Κέντρα Κοινότητας. - Δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης οικογένειας και παιδιού σε απομακρυσμένες περιοχές και περιοχές με προβλήματα πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες. - Πρωώθηση της διαπολιτισμικής Διαμεσολάβησης στα Κέντρα Κοινότητας, όπου αυτό κριθεί απαραίτητο. - Ανάπτυξη δικτύου παροχής Φροντίδας σε ηλικιωμένους (ΚΗΦΗ), αξιοποιώντας την εμπειρία που αποκτήθηκε και κατά την διάρκεια της πανδημίας, με την ενεργοποίηση των Δήμων για τη δημιουργία νέων δομών και την διερεύνηση δυνατότητας παροχής υπηρεσιών φροντίδας κατ' οίκον και παρακολούθησης εξ αποστάσεως των ωφελουμένων. - Ενίσχυση για τη δημιουργία νέων Κέντρων Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ (ΚΕΔΗΦ) από φορείς της αυτοδιοίκησης, συλλόγους γονέων και εξειδικευμένων φορέων, καθώς και συνέχιση της υποστήριξης αυτών που δημιουργήθηκαν στην περίοδο 2014-2020 με διεύρυνση και εμβάθυνση των υπηρεσιών τους, με βάση και την αξιολόγηση των υφιστάμενων δομών που βρίσκεται σε εξέλιξη. - Ενδυνάμωση των υπηρεσιών υγείας της ΠΑΜΘ και αύξηση του αριθμού των Δομών (Π.Φ.Υ., Δομές/Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, Παιδοψυχιατρικές Εξαρτήσεις, Δημόσια Υγεία, με έμφαση στην προστασία των παιδιών και της οικογένειας). - Ενίσχυση των υπαρχουσών και δημιουργία νέων δομών υποστήριξης γυναικών που υφίστανται βία και καλύτερη προβολή τους στην κοινότητα για την άρση των στερεοτύπων και του φόβου, σε όλες τις πληθυσμιακές ομάδες. - Στήριξη όλων των δράσεων αποασυλοποίησης και ένταξης για τη δημιουργία δομών για άτομα με αναπηρίες, ψυχικές παθήσεις ή και άλλες ειδικές ομάδες πληθυσμού (ΣΥΔ, Προστατευόμενα Διαμερίσματα, Προσωπικός Βοηθός ή όποια άλλη μορφή δομής ή δράσης κριθεί πρόσφορη για την ένταξη και ισότιμη	EECO14	Αριθμός συμμετεχόντων αλλοδαπής προέλευσης	Αριθμός ατόμων
		EECO13	Αριθμός υπηκόων Τρίτων Χωρών	Αριθμός ατόμων
		EECO08	Αριθμός συμμετεχόντων ηλικίας 55 ετών και άνω	Αριθμός ατόμων
		EECO12	Αριθμός συμμετεχόντων με αναπηρία	Αριθμός ατόμων
		EECO06	Αριθμός παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών	Αριθμός ατόμων

	συμμετοχή των ατόμων αυτών στην κοινότητα). Ανάπτυξη υπηρεσιών Μετανοσοκομειακής Φροντίδας σε συνεργασία με τα νοσοκομεία της Περιφέρειας για άτομα που δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν κατ' οίκον ιατρική φροντίδα με ίδια μέσα (βραχυχρόνια ή μακροχρόνια ιατρική φροντίδα).			
ιβ	Δράσεις στήριξης του πληθυσμού κάτω των ορίων της φτώχειας σε υλικά αγαθά (Δομές Αγαθών).	EECO01	Συνολικός αριθμός συμμετεχόντων	Αριθμός ατόμων
ιβ	Δημιουργία κέντρων προστασίας παιδιού και οικογένειας, καθώς και κινητών μονάδων κατ' οίκον στήριξης ευπαθών ομάδων πληθυσμού (διανομή σε δυσπρόσιτους οικισμούς ή σε άτομα με αδυναμία μετακίνησης).	EECO06	Αριθμός παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών	Αριθμός ατόμων

4.4 Δείκτες Αποτελέσματος Στόχου Πολιτικής 4 (ΕΚΤ+)

Ειδ. Στόχος	Δράση	Κωδικός Δείκτη	Ονομασία Δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
α	- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την απασχόληση ανέργων (δημιουργία νέων θέσεων εργασίας-ΝΘΕ) κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3. - Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης (ίδρυση επιχειρήσεων από ανέργους-Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες ΝΕΕ) κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3	CR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης αμέσως μετά τη συμμετοχή τους	Αριθμός Ατόμων
γ	Δράσεις για την εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής - πρόσβαση σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας (νέα μορφή της εναρμόνισης - παιδικοί - βρεφονηπιακοί σταθμοί- ΚΔΑΠ).	CR01	Αριθμός συμμετεχόντων που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας αμέσως μετά τη συμμετοχή τους	Αριθμός Ατόμων
		CR04	Συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης αμέσως μετά τη συμμετοχή τους	Αριθμός Ατόμων
στ	Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές μαθησιακές ανάγκες.	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά το τέλος της συμμετοχής τους	Αριθμός Ατόμων
ζ	- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων κατά προτεραιότητα σε τομείς της στρατηγικής RIS3. - Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων, εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων σε θέματα καινοτομίας και βιομηχανίας 4.0	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά το τέλος της συμμετοχής τους	Αριθμός Ατόμων

θ	- Υποστήριξη της στέγασης, με την επιδότηση ενοικίου και συνεισφορά στις δαπάνες εγκατάστασης. - Μαθήματα ένταξης, με την υλοποίηση ταχύρρυθμων μαθημάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και βασικών αρχών και αξιών του Ευρωπαϊκού και Ελληνικού πολιτισμού. - Εξατομικευμένη εργασιακή συμβουλευτική, με τον εντοπισμό αναγκών και ενδιαφερόντων, καταγραφή δεξιοτήτων, κάλυψη κόστους απόκτησης πιστοποιητικών (π.χ. πιστοποιητικό ελληνομάθειας, επαγγελματική άδεια οδήγησης, κ.α.), διασύνδεση με τον ιδιωτικό τομέα-εργοδότες, επαγγελματική καθοδήγηση, ενημέρωση για παρεχόμενες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, κ.α. - Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας.	CR063	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά το τέλος της συμμετοχής τους	Αριθμός Ατόμων
	- Δράσεις για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά. - Δράσεις προώθησης στην αγορά εργασίας περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων όπως των Ρομά. - Δράσεις ενίσχυσης της πρόσβασης των Ρομά και άλλων μειονεκτουσών ομάδων στην εκπαίδευση.	CR06	Συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	Αριθμός Ατόμων
ια	- Ενίσχυση λειτουργίας και διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών στα Κέντρα Κοινότητας με στόχο την μεγαλύτερη χωρική κάλυψη, την περεταίρω εξατομίκευσή τους, καθώς και τον προσανατολισμό τους στην παιδική προστασία, μέσω της καταγραφής και της επιτήρησης (surveillance) της παιδικής φτώχειας και του αποκλεισμού. - Δράσεις για ίση πρόσβαση, χωρίς διαχωρισμούς στην προσχολική - σχολική εκπαίδευση / δράσεις για το Παιδί, όπως υποστηρικτική διδασκαλία για παιδιά ευάλωτων και ειδικών ομάδων πληθυσμού σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες και τα Κέντρα Κοινότητας. - Δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης οικογένειας και παιδιού σε απομακρυσμένες περιοχές και περιοχές με προβλήματα πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες. - Πρωτόηση της διαπολιτισμικής Διαμεσολάβησης στα Κέντρα Κοινότητας, όπου αυτό κριθεί απαραίτητο. Ανάπτυξη δικτύου παροχής Φροντίδας σε ηλικιωμένους (ΚΗΦΗ), αξιοποιώντας την εμπειρία που αποκτήθηκε και κατά την διάρκεια της πανδημίας, με την ενεργοποίηση των Δήμων για τη δημιουργία νέων δομών και την διερεύνηση δυνατότητας παροχής υπηρεσιών φροντίδας κατ' οίκον και	CR02	Αριθμός συμμετεχόντων σε εκπαίδευση ή κατάρτιση αμέσως μετά τη λήξη συμμετοχής τους	Αριθμός Ατόμων
			Δεν υπάρχει στην τρέχουσα φάση αναφορά σχετικών δεικτών στον Κανονισμό της ΕΕ για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου	

	παρακολούθησης εξ αποστάσεως των ωφελουμένων. • Ενίσχυση για τη δημιουργία νέων Κέντρων Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας ΑμεΑ (ΚΕΔΗΦ) από φορείς της αυτοδιοίκησης, συλλόγους γονέων και εξειδικευμένων φορέων, καθώς και συνέχιση της υποστήριξης αυτών που δημιουργήθηκαν στην περίοδο 2014-2020 με διεύρυνση και εμβάθυνση των υπηρεσιών τους, με βάση και την αξιολόγηση των υφιστάμενων δομών που βρίσκεται σε εξέλιξη. • Ενδυνάμωση των υπηρεσιών υγείας της ΠΑΜΘ και αύξηση του αριθμού των Δομών (Π.Φ.Υ., Δομές/Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, Παιδοψυχιατρικές Εξαρτήσεις, Δημόσια Υγεία, με έμφαση στην προστασία των παιδιών και της οικογένειας). • Ενίσχυση των υπαρχουσών και δημιουργία νέων δομών υποστήριξης γυναικών που υφίστανται βία και καλύτερη προβολή τους στην κοινότητα για την άρση των στερεοτύπων και του φόβου, σε όλες τις πληθυσμιακές ομάδες. • Στήριξη όλων των δράσεων αποασυλοποίησης και ένταξης για τη δημιουργία δομών για άτομα με αναπηρίες, ψυχικές παθήσεις ή και άλλες ειδικές ομάδες πληθυσμού (ΣΥΔ, Προστατευόμενα Διαμερίσματα, Προσωπικός Βοηθός ή όποια άλλη μορφή δομής ή δράσης κριθεί πρόσφορη για την ένταξη και ισότιμη συμμετοχή των ατόμων αυτών στην κοινότητα). • Ανάπτυξη υπηρεσιών Μετανοσοκομειακής Φροντίδας σε συνεργασία με τα νοσοκομεία της Περιφέρειας για άτομα που δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν κατ' οίκον ιατρική φροντίδα με ίδια μέσα (βραχυχρόνια ή μακροχρόνια ιατρική φροντίδα).			
ιβ	• Δράσεις στήριξης του πληθυσμού κάτω των ορίων της φτώχειας σε υλικά αγαθά (Δομές Αγαθών). • Δημιουργία κέντρων προστασίας παιδιού και οικογένειας, καθώς και κινητών μονάδων κατ' οίκον στήριξης ευπαθών ομάδων πληθυσμού (διανομή σε δυσπρόσιτους οικισμούς ή σε άτομα με αδυναμία μετακίνησης).		Δεν υπάρχει στην τρέχουσα φάση αναφορά σχετικών δεικτών στον Κανονισμό της ΕΕ για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου	

Σημείωση :

Σε ότι αφορά τον προσδιορισμό των δεικτών και ειδικότερα, των δεικτών του Στόχου Πολιτικής 4 (ΕΚΤ+) και τους ειδικούς δείκτες, αναμένονται κατευθύνσεις και σχετικό πληροφοριακό υλικό από την ΕΥΣΕΚΤ.

Ο προσδιορισμός των παραπάνω δεικτών αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση η οποία σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της ΕΥΣΕΚΤ θα τύχει περεταίρω επεξεργασίας.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Στόχος Πολιτικής	Περιγραφή Στόχου Πολιτικής	Ταμείο	Κοινοτική Συνδρομή (Κ.Σ.)	Εθνική Συμμετοχή (Ε.Σ.)	Δημόσια Δαπάνη	Ποσοστό Κ.Σ.
Σ.Π. 1	ΜΙΑ ΠΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΠΕ	ΕΤΠΑ	61.094.510	10.781.384	71.875.894	0,85
Σ.Π. 2	ΜΙΑ ΠΙΟ ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕ ΧΑΜΗΛΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΗΔΕΝΙΚΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΕ ΚΑΘΑΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΤΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΚΑΙ ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΤΗΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΕΤΠΑ	99.631.016	17.581.944	117.212.960	0,85
Σ.Π. 3	ΜΙΑ ΠΙΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΕΤΠΑ	67.448.755	11.902.722	79.351.477	0,85
Σ.Π. 4	ΜΙΑ ΠΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΕΥΡΩΠΗ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ		201.321.081	35.527.250	236.848.331	0,85
		ΕΚΤ	130.173.570	22.971.806	153.145.376	0,85
		ΕΤΠΑ	71.147.512	12.555.443	83.702.955	0,85
Σ.Π. 5	ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ	ΕΤΠΑ	75.152.515	13.262.208	88.414.723	0,85
ΤΒ-ΕΤΠΑ	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ - ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ	6.790.985	1.198.409	7.989.394	0,85
ΤΒ-ΕΚΤ	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ - ΕΚΤ	ΕΚΤ	2.754.350	486.062	3.240.412	0,85
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ	381.265.293	67.282.110	448.547.403	0,85
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤ	ΕΚΤ	132.927.919	23.457.869	156.385.788	0,85
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			514.193.212	90.739.979	604.933.191	0,85

Άξονας Προτεραιότητας	Τίτλος Άξονας Προτεραιότητας	Στόχος Πολιτικής	Περιγραφή Στόχου Πολιτικής	Ταμείο	Ειδικός Στόχος	Περιγραφή Ειδικού Στόχου	ΤΑΜΕΙΟ	Κ.Σ.	Ε.Σ.	ΣΥΝΟΛΟ
Α.Π. 1	Πρώθηση Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας	Σ.Π. 1	ΜΙΑ ΠΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΠΕ	ΕΤΠΑ	(i)	Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	ΕΤΠΑ	6.800.000	1.200.000	8.000.000
					(ii)	Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές	ΕΤΠΑ	4.250.000	750.000	5.000.000
					(iii)	Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μέσω παραγωγικών επενδύσεων	ΕΤΠΑ	50.044.510	8.831.384	58.875.894
Α.Π. 1							ΕΤΠΑ	61.094.510	10.781.384	71.875.894
Α.Π. 2	Βιώσιμη διαχείριση πόρων και υποδομών	Σ.Π. 2	ΜΙΑ ΠΙΟ ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕ ΧΑΜΗΛΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΗΔΕΝΙΚΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΕ ΚΑΘΑΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΤΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΚΑΙ ΓΑΛΑΖΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΤΗΣ ΚΥΚΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΕΤΠΑ	(i)	Πρώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	ΕΤΠΑ	34.000.000	6.000.000	40.000.000
					(ii)	Πρώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σε αυτήν	ΕΤΠΑ	8.500.000	1.500.000	10.000.000
					(iv)	Πρώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	ΕΤΠΑ	14.450.000	2.550.000	17.000.000
					(v)	Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού	ΕΤΠΑ	40.131.016	7.081.944	47.212.960
					(vi)	Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία και αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία	ΕΤΠΑ	2.550.000	450.000	3.000.000
Α.Π. 2							ΕΤΠΑ	99.631.016	17.581.944	117.212.960
Α.Π. 3	Βελτίωση της συνδεσιμότητας (της Περιφέρειας ΑΜΘ)	Σ.Π. 3	ΜΙΑ ΠΙΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΕΤΠΑ	(i)	Ανάπτυξη ενός ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς, βιώσιμου και διατροφικού ΔΕΔ-Μ	ΕΤΠΑ	34.000.000	6.000.000	40.000.000
					(ii)	Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στην ΔΕΔ-Μ και στην διασυνοριακή κινητικότητα	ΕΤΠΑ	33.448.755	5.902.722	39.351.477
Α.Π. 3							ΕΤΠΑ	67.448.755	11.902.722	79.351.477
Α.Π. 4	Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής (ΕΤΠΑ)	Σ.Π. 4	ΜΙΑ ΠΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	ΕΤΠΑ	(ii)	Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης	ΕΤΠΑ	29.750.000	5.250.000	35.000.000
					(iii)	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτούσων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες	ΕΤΠΑ	8.500.000	1.500.000	10.000.000
					(v)	Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και πρώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και στην τοπική κοινότητα	ΕΤΠΑ	24.397.512	4.305.443	28.702.955
					(vi)	Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	ΕΤΠΑ	8.500.000	1.500.000	10.000.000
Α.Π. 4							ΕΤΠΑ	71.147.512	12.555.443	83.702.955
Α.Π. 5	Κοινωνική ενσωμάτωση και αντιμετώπιση της φτώχειας (ΕΚΤ+)	Σ.Π. 4	ΜΙΑ ΠΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	ΕΚΤ	α	βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της πρώιμης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	ΕΚΤ	6.800.000	1.200.000	8.000.000

					γ	Πρώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων	ΕΚΤ	42.500.000	7.500.000	50.000.000	
					στ	Πρώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσης τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περεταίρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες	ΕΚΤ	5.100.000	900.000	6.000.000	
					ζ	Πρώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, την καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας	ΕΚΤ	2.550.000	450.000	3.000.000	
					θ	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, περιλαμβανομένων των μεταναστών	ΕΚΤ	3.400.000	600.000	4.000.000	
					ι	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά	ΕΚΤ	4.250.000	750.000	5.000.000	
					ια	Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, περιλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης	ΕΚΤ	40.800.000	7.200.000	48.000.000	
					ιβ	Πρώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	ΕΚΤ	15.423.570	2.721.806	18.145.376	
A.Π. 5							ΕΚΤ	120.823.570	21.321.806	142.145.376	
A.Π. 6	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια ΑΜΘ (ΕΤΠΑ)	Σ.Π. 5	ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ	ΕΤΠ Α	(i)	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	ΕΤΠΑ	29.750.000	5.250.000	35.000.000	
				ΕΤΠ Α	(ii)	Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας, σε περιοχές πλην των αστικών	ΕΤΠΑ	45.402.515	8.012.208	53.414.723	
A.Π. 6							ΕΤΠΑ	75.152.515	13.262.208	88.414.723	
A.Π. 7	Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια ΑΜΘ (ΕΚΤ+)	Σ.Π. 4	ΜΙΑ ΠΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	ΕΚΤ	α	βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	ΕΚΤ	6.800.000	1.200.000	8.000.000	
				ΕΚΤ	ζ	Πρώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, την καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας	ΕΚΤ	2.550.000	450.000	3.000.000	
A.Π. 7							ΕΚΤ	9.350.000	1.650.000	11.000.000	
A.Π. 8	Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ						ΕΤΠΑ	6.790.985	1.198.409	7.989.394	
A.Π. 9	Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+						ΕΚΤ	2.754.350	486.062	3.240.412	
									9.545.335	1.684.471	11.229.806
								ΕΤΠΑ	381.265.293	67.282.110	448.547.403
								ΕΚΤ	132.927.920	23.457.868	156.385.788
									514.193.212	90.739.979	604.933.191

6. ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ – ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕ ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των πόρων της νέας Προγραμματικής Περιόδου και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων της Περιφέρειας απαιτείται η εξασφάλιση της συμπληρωματικότητας και των συνεργειών των δράσεων μεταξύ του Προγράμματος της Π-ΑΜΘ 2021-2027, των Τομεακών Προγραμμάτων και άλλων Αναπτυξιακών Προγραμμάτων.

Το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ παρουσιάζει εν δυνάμει υψηλή συμπληρωματικότητα με τα κάτωθι Τομεακά Προγράμματα της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027:

Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία-ΕΠΑνΕΚ»

Το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ και ειδικότερα ο Άξονας Προτεραιότητας 1 «Πρωώθηση Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας» έχει υψηλό βαθμό συμπληρωματικότητας και συνέργειας με το ΕΠΑνΕΚ σε ότι αφορά την έξυπνη εξειδίκευση, την επιχειρηματικότητα, την αναβάθμιση ερευνητικών κέντρων και τη διασύνδεσή τους με επιχειρήσεις, αλλά και τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων.

Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός»

Το εν λόγω Πρόγραμμα εμφανίζει υψηλή συνάφεια και συμπληρωματικότητα με το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ, καθώς θα χρηματοδοτήσει μεταξύ άλλων την υλοποίηση οριζόντιων παρεμβάσεων στο σύνολο της χώρας για την ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων καλύπτοντας έτσι το κενό που υπάρχει και τις ανάγκες της Περιφέρειας.

Ακόμη, η υψηλή συνάφεια του Προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» με το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ αφορά στο Στόχο Πολιτικής 1 και ειδικότερα στον Ειδικό Στόχο ii “Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές”, καθώς το μεν Τομεακό θα χρηματοδοτεί δράσεις εθνικής εμβέλειας, ενώ το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού περιφερειακού και τοπικού χαρακτήρα κυρίως στους τομείς πολιτισμού τουρισμού, υγείας και εκπαίδευσης.

Πρόγραμμα «Περιβάλλον-Ενέργεια-Κλιματική Αλλαγή»

Το Τομεακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον-Ενέργεια-Κλιματική Αλλαγή» εμφανίζει συνέργεια με τον Άξονα Προτεραιότητας 2 «Βιώσιμη διαχείριση πόρων και υποδομών» του Προγράμματος της Π-ΑΜΘ και τον Στόχο Πολιτικής 2. Ενώ το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ χρηματοδοτεί την ενεργειακή αναβάθμιση δημόσιων και δημοτικών κτηρίων, το Τομεακό Πρόγραμμα εξασφαλίζει την ενεργειακή αναβάθμιση σε ιδιωτικά κτίρια, επιχειρήσεις και βιομηχανικές

εγκαταστάσεις, καθώς και τον ενεργειακό μετασχηματισμό οργανωμένων υποδοχέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Σε ότι αφορά τα αντιπλημμυρικά έργα, μέσω του Τομεακού θα υλοποιηθούν μεγάλα πιλοτικά έργα, ενώ μέσω του ΕΠ της Π-ΑΜΘ θα υλοποιηθούν μικρά αντιπλημμυρικά έργα τοπικής σημασίας. Συμπληρωματικότητα επίσης υπάρχει στον τομέα των λυμάτων με το Τομεακό να χρηματοδοτεί έργα υγρών αποβλήτων οικισμών Γ προτεραιότητας, ενώ το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ έργα υγρών αποβλήτων οικισμών Α-Β-Γ προτεραιότητας. Στον τομέα των υδάτων σε περιφερειακό επίπεδο θα υλοποιηθούν έργα ύδρευσης τοπικής κλίμακας από το ΕΠ Π-ΑΜΘ, ενώ όσον αφορά στον τομέα της ανακύκλωσης προβλέπονται Πράσινα Σημεία και δράσεις πρόληψης, ελαχιστοποίησης και διαλογής οικιακών αποβλήτων, ενώ κάθε είδους άλλη δράση θα υλοποιηθεί από το Τομεακό Πρόγραμμα.

Πρόγραμμα «Υποδομών - Μεταφορών»

Το Τομεακό Πρόγραμμα «Υποδομών - Μεταφορών» έχει υψηλό βαθμό συνέργειας και συμπληρωματικότητας με το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ και τον Άξονα Προτεραιότητας 3 «Βελτίωση της συνδεσιμότητας της Περιφέρειας ΑΜΘ» σε ότι αφορά τις οδικές, σιδηροδρομικές και λιμενικές υποδομές. Μέσα από την υλοποίηση δράσεων από τα δύο Προγράμματα παρέχεται η δυνατότητα ανάπτυξης ενός πολυτροπικού συστήματος μεταφορών στην Περιφέρεια, ενίσχυσης της διασυνοριακής σύνδεσης με χώρες εντός και εκτός ΕΕ, βελτίωσης της συνδεσιμότητας με τα γύρω νησιά, της προσπελασιμότητας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο και της οδικής ασφάλειας.

Πρόγραμμα «Πολιτική Προστασία»

Η συμπληρωματικότητα μεταξύ του Προγράμματος «Πολιτική Προστασία» και του Προγράμματος της Π-ΑΜΘ αναμένεται να είναι σημαντική, καθώς το Τομεακό Πρόγραμμα στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 2 θα χρηματοδοτήσει δράσεις εθνικής εμβέλειας για την πολιτική προστασία από φυσικές ή και τεχνολογικές καταστροφές, ενώ το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ στον ίδιο Στόχο Πολιτικής θα χρηματοδοτήσει δράσεις που θα καλύψουν περιφερειακές και τοπικές ανάγκες.

Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Η συμπληρωματικότητα του εν λόγω Τομεακού Προγράμματος με το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ προκύπτει από το ότι και τα δύο Προγράμματα μέσω του Στόχου Πολιτικής 4 που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+ θα χρηματοδοτούν στοχευμένες δράσεις για διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες της Περιφέρειας καλύπτοντας με τον τρόπο αυτό το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού και των αναγκών τους. Επίσης, το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ

χρηματοδοτεί δράσεις σε υποδομές εκπαίδευσης (ΕΤΠΑ) οι οποίες έχουν υψηλή συμπληρωματικότητα με τις δράσεις που χρηματοδοτεί το Τομεακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» στο σκέλος της εκπαίδευσης.

Παράλληλα με τα παραπάνω, το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ εμφανίζει συνέργεια και συμπληρωματικότητα και με άλλα Αναπτυξιακά Προγράμματα που θα υλοποιηθούν στο διάστημα από το 2021 και έπειτα. Ειδικότερα:

Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025 χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων κυρίως για να αντιμετωπίσει τις οικονομικές επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης και τις νέες προκλήσεις λόγω της πανδημίας του Covid-19. Το Πρόγραμμα αναμένεται να έχει εμπροσθοβαρή χαρακτήρα με αυξημένο προϋπολογισμό στα δύο πρώτα έτη υλοποίησής του. Ένα μέρος του προϋπολογισμού του θα κατευθυνθεί και για την υλοποίηση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Π-ΑΜΘ. Το ΕΠΑ προβλέπεται να λειτουργήσει συμπληρωματικά με τα συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. Προγράμματα, ώστε να καλυφθούν ενδεχόμενα κενά επιλεξιμότητας.

Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0

Το «Ελλάδα 2.0» συγχρηματοδοτείται από Ευρωπαϊκούς Πόρους (επιδότησεις και δάνεια) και είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της Ε.Ε. για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πράσινο και ψηφιακό μοντέλο ανάπτυξης. Αποτελείται από τέσσερις πυλώνες, ήτοι: πράσινη μετάβαση, ψηφιακή μετάβαση, απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή και ιδιωτικές επενδύσεις, οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός.

Η Ελλάδα μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας προβλέπεται να λάβει ένα σημαντικό ύψος κονδυλίων (17,8 δισ. ευρώ επιδοτήσεις και 12,7 δισ. ευρώ δάνεια) για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στους προαναφερθέντες πυλώνες.

Το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα λειτουργήσει σε συνάφεια και συμπληρωματικά τόσο με το νέο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 και τα Τομεακά Προγράμματα, όσο και με τα Περιφερειακά Προγράμματα και συνεπώς και με το Πρόγραμμα της Π-ΑΜΘ.

Ειδικότερα, στο «Ελλάδα 2.0» αφενός έχουν προσδιοριστεί δράσεις που αφορούν την Περιφέρεια και αφετέρου, η Π-ΑΜΘ μπορεί να αποσπάσει συμπληρωματικούς πόρους από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για μια σειρά δράσεων (π.χ. Εξοικονομώ Κατ' Οίκον, Εξοικονομώ Επιχειρώντας, αστικές αναπλάσεις, έξυπνες πόλεις, ψηφιακός

μετασχηματισμός ΜΜΕ, ψηφιακή εκπαίδευση, ψηφιακή υγεία, κατ' οίκον νοσηλεία και περίθαλψη, κ.α.), ώστε να ικανοποιήσει στον πληρέστερο βαθμό τις αναπτυξιακές ανάγκες και τις στρατηγικές προτεραιότητες που θέτει για την περίοδο 2021-2027.

Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Αλληλεγγύης για την Τοπική Αυτοδιοίκηση «Αντώνης Τρίτσης»

Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ» αποσκοπεί στη στήριξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ενίσχυση της αναπτυξιακής προοπτικής, την ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας και την εξομάλυνση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης και την άρση των οικονομικών επιπτώσεων από την πανδημία του Covid-19. Χρηματοδοτεί δράσεις σε πολλούς θεματικούς τομείς οι οποίοι συμπίπτουν με τον στρατηγικό σχεδιασμό της Π-ΑΜΘ και ως εκ τούτου, θα αξιοποιηθεί ως μια επιπλέον πηγή άντλησης οικονομικών πόρων.

Προγράμματα του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία»

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αποτελεί μέρος της Ελληνικής επιλέξιμης περιοχής του Προγράμματος «Interreg VI-A Ελλάδα-Βουλγαρία 2021-2027». Επίσης μπορεί να διεκδικήσει χρηματοδοτικούς πόρους από τα Προγράμματα Διακρατικής Συνεργασίας «BalkanMed» και «Adrion», από τα Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας «Θαλάσσια Λεκάνη της Μεσογείου-MED ENI» και «Λεκάνη της Μαύρης Θάλασσας-Next Black Sea Basin», καθώς και από Προγράμματα Διαπεριφερειακής Συνεργασίας όπως το Interreg Europe.

Στο πλαίσιο των παραπάνω Προγραμμάτων μπορούν να χρηματοδοτηθούν κοινές δράσεις συνεργασίας σε όλους τους Στόχους Πολιτικής που θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις δράσεις του Προγράμματος της Π-ΑΜΘ.

7. ΑΝΑΓΚΑΙΟΙ ΌΡΟΙ

Οι Αναγκαίοι Όροι αποτελούν συνέχεια των αιρεσιμοτήτων της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, για τις οποίες απαιτείται η περαιτέρω εφαρμογή και εξέλιξή τους με βάση τις απαιτήσεις των Κριτηρίων των Αναγκαίων Όρων της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027.

Οι σχετιζόμενοι Αναγκαίοι Όροι που συνδέονται με τους τομείς παρέμβασης του Προγράμματος «Ανατολική Μακεδονία και Θράκη» 2021-2027 είναι:

A/A	Αναγκαίοι Όροι	Στόχος Πολιτικής/Ταμείο	Ειδικό Στόχοι του Προγράμματος ΠΑΜΘ 2021-2027
1.1	Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης	ΣΠ1 ΕΤΠΑ	ι. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.
2.1	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων	ΣΠ2 ΕΤΠΑ	ι. Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
2.2	Διακυβέρνηση του τομέα της ενέργειας	ΣΠ2 ΕΤΠΑ	ι. Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. ii. Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σε αυτήν.
2.3	Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την ΕΕ	ΣΠ2 ΕΤΠΑ	ii. Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σε αυτήν.
2.4	Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών	ΣΠ2 ΕΤΠΑ	iv. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα.
2.5	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων	ΣΠ2 ΕΤΠΑ	v. Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού.
2.6	Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων	ΣΠ2 ΕΤΠΑ	vi. Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία και σε μια αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία.

3	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο	ΣΠ3 ΕΤΠΑ	i. Ανάπτυξη ενός ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς, βιώσιμου και διατροφικού ΔΕΔ-Μ. ii. Ανάπτυξη και ενίσχυση της βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα.
4.1	Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας	ΣΠ4 ΕΚΤ+	α. βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.
4.2	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την ισότητα των φύλων	ΣΠ4 ΕΚΤ +	γ. Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, των ισότιμων συνθηκών εργασίας και της καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων.
4.3	Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα	ΣΠ4 ΕΤΠΑ ΕΚΤ +	ΕΤΠΑ ii. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης. ΕΚΤ+ στ. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και περεταίρω έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων,

			συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες. ζ. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, την καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας.
4.4	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας	ΣΠ4 ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ iii. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες
4.5	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την ένταξη των ΡΟΜΑ	ΣΠ4 ΕΚΤ+	ι. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως των Ρομά.
4.6	Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη	ΣΠ4 ΕΤΠΑ ΕΚΤ+	ΕΤΠΑ ν. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται στην οικογένεια και στην τοπική κοινότητα. ΕΚΤ+ ια. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και υπηρεσιών φροντίδας με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική

			έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.
--	--	--	--

Για τον Στόχο Πολιτικής 5 δεν υπάρχει εφαρμογή των Αναγκαίων Όρων.

Για την επίτευξη καθενός από τους παραπάνω Αναγκαίους Όρους ισχύουν τα ακόλουθα:

Α.Ο. 1.1 Ορθή διακυβέρνηση της εθνικής ή περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης

Για την εκπλήρωση αυτού του πρόσφορου όρου απαιτούνται, σε εθνικό επίπεδο:

- α) Στρατηγικές για την Έξυπνη Εξειδίκευση.
- β) Στρατηγικός Σχεδιασμός Έρευνας και Καινοτομίας.
- γ) Στρατηγική για θέματα Υποδομών Έρευνας και Καινοτομίας.
- δ) Οδικός Χάρτης Ερευνητικών Υποδομών.
- ε) Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Υποστήριξη Επιχειρήσεων.
- ζ) Στρατηγική Βιομηχανικής Μετάβασης.

Α.Ο. 2.1 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της ενεργειακής απόδοσης με ανακαίνιση οικιστικών και μη οικιστικών κτιρίων

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτούνται, σε εθνικό επίπεδο:

- α) Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).
- β) Μακροπρόθεσμη Στρατηγική Ανακαίνισης του Κτιριακού Αποθέματος.
- γ) Εθνικό Σχέδιο για την αύξηση του αριθμού των κτιρίων με σχεδόν μηδενική κατανάλωση ενέργειας.

Α.Ο. 2.3 Αποτελεσματική προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την ΕΕ

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτούνται, σε εθνικό επίπεδο:

- α) Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).
- β) Σχέδιο υποστήριξης των ΑΠΕ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Α.Ο. 2.4 Αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτούνται:

- α) Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης» (εθνικό σχέδιο αντιμετώπισης κινδύνων) και πρόβλεψη για τα επιμέρους Ειδικά Σχέδια αντιμετώπισης κάθε κινδύνου.
- β) Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ).
- γ) Περιφερειακό σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή.
- δ) Σχέδια Διαχείρισης Λειψυδρίας και Ξηρασίας.

- ε) Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών.
- ζ) Σχέδιο Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων.
- η) Σχέδιο Στρατηγικής Ανάπτυξης της Δασοπονίας 2018-2038 (Εθνική Στρατηγική για τα Δάση).
- θ) Δημόσια Πολιτική Πρόληψης Δασικών Πυρκαγιών.

Α.Ο. 2.5 Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες επενδύσεις στους τομείς των υδάτων και των λυμάτων

Για την εκπλήρωση αυτού του όρου απαιτούνται:

- α) Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για το πόσιμο νερό και ένα αντίστοιχο Επιχειρησιακό Σχέδιο για κάθε Περιφέρεια.
- β) Εθνικό Σχέδιο Λυμάτων για οικισμούς Γ' προτεραιότητας και ένα αντίστοιχο Επιχειρησιακό Σχέδιο για κάθε Περιφέρεια.
- γ) 14 Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής.

Α.Ο. 2.6 Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αποβλήτων

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτούνται:

- α) Αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ).
- β) Επικαιροποιημένα Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ)
- γ) Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικινδύνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ).
- δ) Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων.

Α.Ο. 3.2 Ολοκληρωμένος σχεδιασμός μεταφορών στο κατάλληλο επίπεδο

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτούνται:

- α) Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014 - 2025 (ΣΠΕΜ).
- β) Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών για την Ελλάδα (ΕΣΣΜ) και Περιφερειακή Εξειδίκευση.
- γ) Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Logistics.
- δ) Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πολυτροπικότητα.
- ε) Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Οδική Ασφάλεια.

Α.Ο. 4.1 Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης

Για την εκπλήρωση αυτού του όρου απαιτούνται, σε εθνικό επίπεδο:

- α) Στρατηγικό Πλαίσιο για τον Ανασχεδιασμό των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης.
- β) Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- γ) Εκσυγχρονισμός ΟΑΕΔ -Επανασχεδιασμός Επιχειρησιακού Μοντέλου.
- δ) Μεταρρύθμιση στη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.
- ε) Εθνικό Σχέδιο Δράσης Εγγύηση για τη Νεολαία (Αναθεώρηση του Σχεδίου Δράσης για τα έτη 2018- 2020).
- ζ) Σχέδιο Δράσης με μέτρα προετοιμασίας και διαχείρισης της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης.

Α.Ο. 4.2 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την ισότητα των φύλων

Για την κάλυψη του συγκεκριμένου όρου απαιτείται η επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020.

Α.Ο. 4.3 Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτούνται, σε εθνικό επίπεδο:

- α) Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.
- β) Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την αναβάθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης & κατάρτισης και της μαθητείας.
- γ) Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.
- δ) Εθνική Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση.
- ε) Ενιαίο Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση.

Α.Ο. 4.4 Εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτούνται:

- α) Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας (ΕΣΚΕ).
- β) Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης, Συντονισμού και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής.
- γ) Εθνική Στρατηγική για την αποϊδρυματοποίηση ατόμων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΑμεΑ, ηλικιωμένοι, παιδιά τυπικής ανάπτυξης ή με αναπηρία, χρονίως πάσχοντες).
- δ) Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των Μεταναστών.
- ε) Εθνικό Σχέδιο για το Παιδί.

Α.Ο. 4.5.Εθνική Στρατηγική για την ένταξη των Ρομά

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτείται Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά.

Α.Ο. 4.6 Στρατηγικό πλαίσιο για την Υγεία και την μακροχρόνια περίθαλψη

Για την εκπλήρωση του όρου απαιτείται η εκπόνηση Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Υγεία.

Πέραν των προαναφερθέντων θεματικών Αναγκαιών Όρων θα πρέπει να εκπληρώνονται και οι προϋποθέσεις των κάτωθι Οριζόντιων Αναγκαίων Όρων που αφορούν όλους τους Ειδικούς Στόχους:

1. Αποτελεσματικοί μηχανισμοί παρακολούθησης της **αγοράς δημοσίων συμβάσεων**.
2. Εργαλεία και ικανότητα αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων για τις **Κρατικές Ενισχύσεις**.
3. Αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση του **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** της ΕΕ.
4. Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα **δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία** σύμφωνα με την απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου.

8. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Στην 2^η εγκύκλιο σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων αποτυπώνεται η σημαντικότητα της εταιρικής σχέσης για το σχεδιασμό και την εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Η **αρχή της εταιρικής σχέσης** συνεπάγεται στενή συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Αρχών των Κρατών Μελών, τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, μεταξύ των Αρχών των Κρατών Μελών με εκπροσώπους παραγωγικών τάξεων, με διάφορους περιφερειακούς και τοπικούς φορείς, καθώς και με την κοινωνία των πολιτών.

Οι εταίροι στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης συμμετέχουν ενεργά σε όλο τον κύκλο ζωής των Προγραμμάτων, ήτοι από την προετοιμασία και το σχεδιασμό μέχρι την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τέλος, την αξιολόγηση.

Στο πλαίσιο της ΠΠ 2021-2027, και συγκεκριμένα το άρθρο 6 του γενικού Κανονισμού Κοινών Διατάξεων αναφέρεται στην εταιρική σχέση και την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και την υποχρέωση κάθε Κράτους Μέλους να οργανώνει εταιρική σχέση με τις αρμόδιες περιφερειακές και τοπικές αρχές. Η εταιρική σχέση προωθεί τη συμμετοχή κάθε Αρχής σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας και της εφαρμογής των Προγραμμάτων.

Για την ανάπτυξη εταιρικής σχέσης εδραιώνεται διάλογος με εταίρους από:

- αστικές και άλλες δημόσιες αρχές.
- οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους.
- φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών, περιβαλλοντικούς εταίρους και φορείς που είναι υπεύθυνοι για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Η επιλογή των εταίρων πραγματοποιείται στη βάση του σεβασμού της αρχής της αντιπροσωπευτικότητας, δηλαδή συμπεριλαμβάνονται στην εταιρική σχέση θεσμικά όργανα, οργανώσεις και φορείς που εκπροσωπούν ομάδες που μπορούν να επηρεάσουν ή να επηρεαστούν από την υλοποίηση των Προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένου φορέων που εκπροσωπούν ευάλωτες ή περιθωριοποιημένες πληθυσμιακές ομάδες. Οι εταίροι πρέπει να συμμετέχουν ουσιαστικά στην ανάλυση των προκλήσεων και αναγκών που πρέπει να αντιμετωπιστούν, στην επιλογή των στόχων και προτεραιοτήτων για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών, στην ύπαρξη των κατάλληλων συντονιστικών μηχανισμών για τη

δημιουργία συνεργειών μεταξύ των διαφόρων μέσων που διατίθενται με στόχο την ενίσχυση της έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

Στη βάση των παραπάνω, και σε ότι αφορά την ανάπτυξη της εταιρικής σχέσης για το σχεδιασμό και τη διαβούλευση του Προγράμματος «Ανατολική Μακεδονία και Θράκη» 2021-2027, λόγω της πανδημίας του Covid-19 και των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν από την Ελληνική Κυβέρνηση για τον έλεγχο της διασποράς του κορωνοϊού, επιλέχθηκε ως μεθοδολογικό εργαλείο η ηλεκτρονική διαβούλευση.

Στο πλαίσιο αυτό, στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ ΕΠ ΠΑΜΘ (www.eydamth.gr) διαμορφώθηκε διακριτή ενότητα με τίτλο «Πληροφόρηση για το Νέο ΕΣΠΑ 2021-2027» όπου αναρτήθηκε το ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο με το οποίο ξεκίνησε ο επίσημος διάλογος για τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων πολιτικής με γνώμονα την οικονομία, το ευρύτερο αναπτυξιακό περιβάλλον της Περιφέρειας, τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές.

Επίσης διαμορφώθηκε από την Ομάδα Σχεδιασμού του Προγράμματος κατάλογος με περισσότερους από 200 φορείς οι οποίοι ενημερώθηκαν μέσω σχετικής επιστολής του Περιφερειάρχη ΑΜΘ για την έναρξη της διαβούλευσης του Προγράμματος και κλήθηκαν να συνεργαστούν και να καταθέσουν τις απόψεις και προτάσεις τους μέσα από τη συμπλήρωση του σχετικού ερωτηματολογίου.

Ειδικότερα, οι φορείς εταιρικής συνεργασίας του Προγράμματος της Π-ΑΜΘ 2021-2027 επισυνάπτονται στο παράρτημα.

Η 1^η διαβούλευση πραγματοποιήθηκε στο διάστημα 10-22 Φεβρουαρίου 2021. Τα ευρήματα της διαβούλευσης ελήφθησαν υπόψη στο πλαίσιο της σύνταξης του παρόντος Κειμένου Βασικών Αρχών (Concept Paper).

9. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η επικοινωνιακή στρατηγική αποτελεί ξεχωριστό κεφάλαιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος και ορίζει την προβλεπόμενη προσέγγιση για ζητήματα επικοινωνίας και προβολής καθορίζοντας τους επικοινωνιακούς στόχους, το κοινό-στόχο, τους διαύλους επικοινωνίας συμπεριλαμβανομένης της προβολής μέσω social media, τον προγραμματισμένο προϋπολογισμό και τους σχετικούς δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Η Διαχειριστική Αρχή κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος προβλέπεται εντός έξι μηνών από την έγκριση του Προγράμματος να έχει δημιουργήσει ιστοσελίδα για το Πρόγραμμά της

περιλαμβάνοντας τους στόχους, τις δραστηριότητες, τις διαθέσιμες δυνατότητες χρηματοδότησης και τα επιτεύγματα του.

Η ΕΥΔ ΕΠΑΜΘ θα καταρτίσει το σχετικό πρόγραμμα για την Επικοινωνία και Προβολή του ΠΕΠ ΑΜΘ 2021-2027 σύμφωνα με τις υποδείξεις και τις οδηγίες που θα δοθούν από την ΕΥΣΣΑ στον οδηγό επικοινωνίας για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 όπου θα αναφέρονται μεταξύ άλλων οι υποχρεώσεις της Διαχειριστικής Αρχής σε σχέση με την προβολή, διαφάνεια και επικοινωνία στο πλαίσιο της υλοποίησης των Προγραμμάτων 2021-2027.

10. ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ & ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ Π-ΑΜΘ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας ΑΜΘ 2014-2020 διαπιστώθηκαν διάφορα προβλήματα, εμπόδια, και αδυναμίες που επηρέασαν την πρόοδο υλοποίησης και την επίτευξη των στόχων και προτεραιοτήτων πολιτικής του Προγράμματος.

Γενικά προβλήματα ανεξαρτήτως Στόχων Πολιτικής αποτέλεσαν η οικονομική κρίση, οι περιορισμοί των capital controls και η υγειονομική κρίση με την πανδημία του Covid-19 τα οποία καθυστέρησαν την υλοποίηση των Πράξεων.

Ειδικότερα, ανά Στόχο Πολιτικής αναφέρονται τα κάτωθι προβλήματα - εμπόδια:

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 1: Μια πιο ανταγωνιστική και εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού και της περιφερειακής συνδεσιμότητας ΤΠΕ.

Κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση των παρεμβάσεων τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν επικεντρώνονται:

- Στο μηχανισμό διακυβέρνησης και παρακολούθησης των στρατηγικών της RIS3.
- Στη διαχείριση των δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων και των Περιφερειακών RIS3.
- Στον ορισμό και την αποτελεσματικότητα του Ενδιάμεσου Φορέα Δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων.
- Στη συνέργεια/συμπληρωματικότητα/αλληλοεπικάλυψη/συντονισμό με τις δράσεις του ΕΠΑνΕΚ.
- Στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) / παραμετροποίηση.

- Στην καθυστέρηση της άρσης της αυτοδέσμευσης σε ότι αφορά τη βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (καθυστέρηση του στρατηγικού πλαισίου για την ψηφιακή ανάπτυξη).

Τα παραπάνω αποτέλεσαν εμπόδια για την άμεση ενεργοποίηση και υλοποίηση των δράσεων με αποτέλεσμα να μην είναι ακόμη ορατά τα αποτελέσματά τους κυρίως σε ότι αφορά τις δράσεις της RIS3, αλλά και των λοιπών δράσεων που αφορούν στην ενίσχυση εφαρμογών ΤΠΕ και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2: Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα προς μια οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας

Κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των παρεμβάσεων τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν αφορούν :

- Στην προσαρμογή της νομοθεσίας δημοσίων συμβάσεων στις νέες κοινοτικές οδηγίες.
- Στην εκπλήρωση της αιρεσιμότητας σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική του πόσιμου νερού.
- Στην καθυστερημένη έγκριση του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) / Δεκέμβριος 2016.
- Στην καθυστερημένη έγκριση του νέου Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ) /Νοέμβριος 2017.
- Στις Προδιαγραφές-6ος 2017-αμοιβές μηχανικών-5ος 2019-για τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια (ΤΧΣ).
- Στην απαίτηση σύμφωνης γνώμης από την Δ/νση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για τη συμβατότητα των πράξεων με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΣΔΛΑΠ).
- Στην απαίτηση της σύμφωνης γνώμης από την Γενική Δ/νση Υδάτων για την συμβατότητα με τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ).
- Στην έλλειψη διαχειριστικών σχεδίων των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ).
- Στις χρονοβόρες διαδικασίες για εξασφάλιση σύμφωνης γνώμης από την ΕΥΚΕ, όπου αυτό απαιτείται.

Η υποχρέωση της χώρας για εναρμόνιση με τις νέες οδηγίες της ΕΕ περί δημοσίων συμβάσεων υλοποιήθηκε με την ψήφιση του Ν.4412/16. Οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή του Νόμου προέκυψαν λόγω των συνεχών τροποποιήσεων του, της πληθώρας των δευτερογενών νομοθετικών ρυθμίσεων που απαιτήθηκαν, θεμάτων τεχνικής αδυναμίας των εμπλεκόμενων φορέων (ΕΣΗΔΗΣ, ΕΑΑΔΗΣΥ, ΑΕΠΠ, νέα μητρώα κλπ.) με συνέπεια καθυστερήσεις στη διαδικασία παραγωγής δημοσίων συμβάσεων.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 3: Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας.

Ως προς τις μεταφορικές υποδομές, η Π-ΑΜΘ έχει επενδύσει στρατηγικά σε μεγάλο βαθμό στην ένταξή της στα Διεθνή Δίκτυα Μεταφορών. Εντούτοις, η καθυστέρηση στην ανάπτυξη των καθέτων αξόνων της Εγνατίας Οδού και των συνδυασμένων μεταφορών μειώνει σημαντικά τα αναμενόμενα θετικά αποτελέσματα-ιδίως από τη στιγμή που τα λιμάνια της Καβάλας «Φίλιππος Β΄» και της Αλεξανδρούπολης δεν είναι επαρκώς αξιοποιημένα και στερούνται κατάλληλων υποδομών.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 4: Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Το κυρίαρχο πρόβλημα στον τομέα της απασχόλησης παραμένει η ύφεση που έπληξε την Περιφέρεια και τη χώρα, γεγονός που δεν μπορεί να αναστραφεί με επενδύσεις σε κατάρτιση, απόκτηση δεξιοτήτων και άλλες δράσεις του ΕΚΤ. Επιπλέον, η αδυναμία των εθνικών Αρχών να συντονίσουν καινοτόμες δράσεις όπως η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (Κ.Α.Λ.Ο.), καθώς και η ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης, δύο τομείς που θα μπορούσαν να προσφέρουν σημαντική ανάσα εν μέσω κρίσης και που αποτέλεσαν, μάλλον υπερεκτιμημένα, βασικούς στόχους του σχεδιασμού του Προγράμματος για την περίοδο 2014 – 2020, ήταν αποφασιστική για το μη ικανοποιητικό αποτέλεσμα στον τομέα της απασχόλησης.

Γενικότερο πρόβλημα παραμένει η αδυναμία των φορέων να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις στο επίπεδο της υποβολής των προτάσεων και της υλοποίησης των έργων, αλλά και η ασάφεια του θεσμικού πλαισίου, όπως διαμορφώνεται ad hoc κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των έργων.

Ειδικότερα επισημαίνονται τα παρακάτω ζητήματα :

- Ο Περιφερειακός σχεδιασμός των δράσεων απασχόλησης έγινε σε εθνικό επίπεδο χωρίς ουσιαστικά να ληφθούν υπόψη οι τοπικές ανάγκες.

- Οι καθυστερήσεις που οφείλονται στις διαδικασίες έγκρισης σκοπιμότητας από το Υπουργείο Υγείας στις πράξεις για την Υγεία.
- Ο συντονισμός που είναι απαραίτητος για την παροχή υπηρεσιών υγείας μεταξύ της πρωτοβάθμιας και της νοσοκομειακής φροντίδας υγείας.

ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών.

Διαπιστώνεται ότι ενώ υπάρχει κινητοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων και κατάθεση πρωτοποριακών ιδεών, ουσιαστικό πρόβλημα αποτελεί η συστηματική έλλειψη ώριμων και άμεσα υλοποιήσιμων δράσεων. Αίτια του προβλήματος είναι το πολυσχιδές θεσμικό πλαίσιο για εγκρίσεις, αδειοδοτήσεις, παραχωρήσεις ή συνεργασίες μεταξύ φορέων υπαγόμενων σε διαφορετικό νομικό πλαίσιο, αλλά και η στελεχιακή αποδυνάμωσή τους.

Οι τοπικοί φορείς υλοποίησης των δράσεων παρουσιάζουν υποστελέχωση, τόσο στις Τεχνικές τους Υπηρεσίες, όσο και σε άλλες αναγκαίες δομές τους. Παράλληλα, το νέο θεσμικό πλαίσιο για την παραγωγή δημόσιων έργων και οι νέες απαιτήσεις που αυτό εισάγει, καθιστά απαραίτητη την επιμόρφωση του προσωπικού. Το γεγονός αποτυπώνεται από τις μεγάλες ελλείψεις σε μελέτες και τις καθυστερήσεις στον προγραμματισμό των φορέων και αναδεικνύεται με την έλλειψη ώριμων για υλοποίηση δράσεων, προσκλήσεις που αναμένουν επί μακρόν την υποβολή των προτάσεων από τους φορείς και τις καθυστερήσεις στην υλοποίηση των δράσεων. Ως λύση εφαρμόστηκε κατά περίπτωση η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων αδύναμων φορέων για την υποστήριξη τους από Τεχνικές Υπηρεσίες μητροπολιτικών Δήμων ή την ΔΤΕ Περιφερειακής Ενότητας στην οποία ανήκουν ή η στήριξή τους από το στελεχιακό δυναμικό των κεντρικών υπηρεσιών της ΜΟΔ ΑΕ. Το γεγονός αυτό αναμένεται να ενταθεί στη νέα Προγραμματική Περίοδο.

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των παραπάνω και της αποφυγής ανάλογων προβλημάτων κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση και βαρύτητα:

- Στην ενίσχυση της επάρκειας και των ικανοτήτων των Δικαιούχων με κατάλληλα εκπαιδευμένο στελεχιακό δυναμικό.
- Στην έγκαιρη ωρίμανση των έργων.
- Στην εξέταση της δυνατότητας επέκτασης της υλοποίησης των έργων με το σύστημα μελέτης - κατασκευής και σε άλλες κατηγορίες έργων.

- Στην απόκτηση ενός σταθερού, απλοποιημένου και ευέλικτου συστήματος παραγωγής έργων.
- Στην έγκαιρη ανταπόκριση των αρμόδιων αρχών στο σχεδιασμό και την εξειδίκευση των πολιτικών και των σχεδίων δράσης του τομέα τους, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των απαιτήσεων των αναγκαίων όρων (Enabling Conditions) της νέας Προγραμματικής Περιόδου.

11. Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α